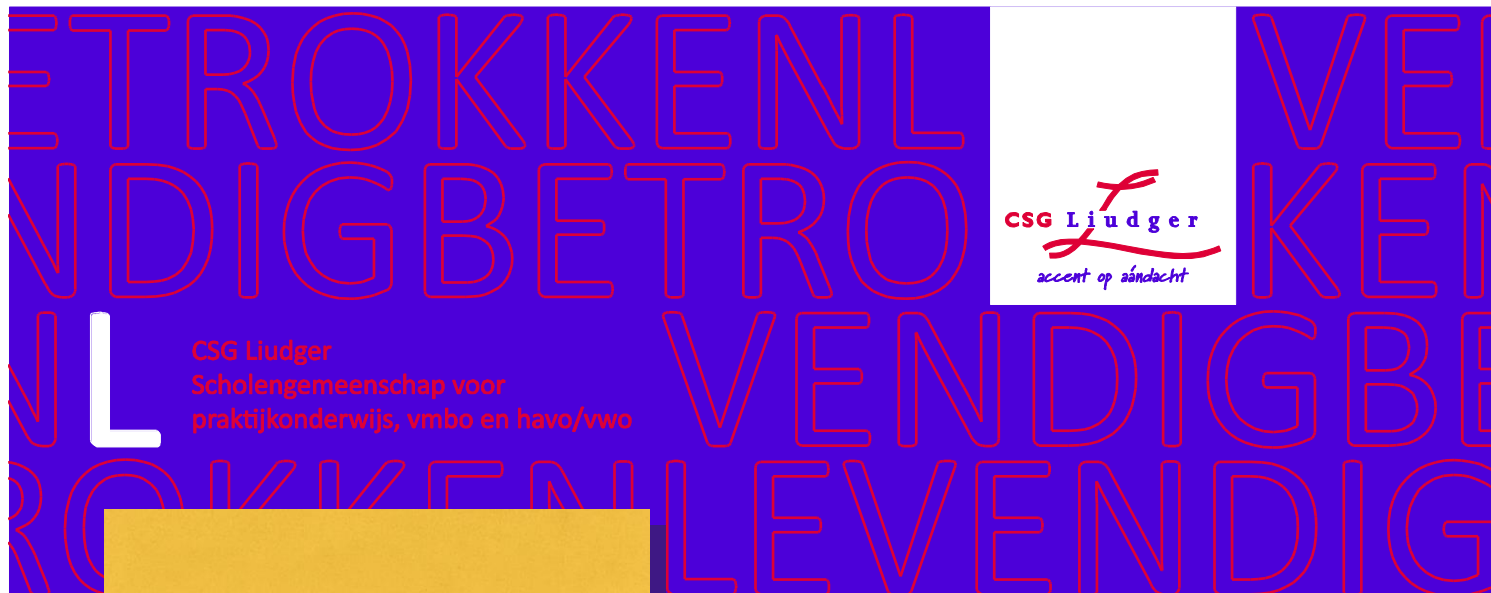

CSG Liudger
Scholengemeenschap voor
praktijkonderwijs, vmbo en havo/vwo

Jaarrekening 2014

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG

- 1 Verslag Raad van Toezicht
- 6 Verslag College van Bestuur
- 21 Financieel verslag

JAARREKENING

- 29 Balans per 31 december 2014
- 30 Staat van Baten en lasten over 2014
- 31 Kasstroomoverzicht 2014
- 32 Grondslagen voor de jaarrekening
- 36 Toelichting behorende tot de balans
- 42 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen
- 43 Toelichting op de staat van baten en lasten

OVERIGE GEGEVENS

- 45 Voorstel resultaatbestemming
Gebeurtenissen na balansdatum
- 46 Controleverklaring

BIJLAGEN

- 48 Overzicht verbonden partijen
- 49 Verantwoording van subsidies

Verslag van de Raad van Toezicht 2013-2014

Inleiding

De Raad van Toezicht van CSG Liudger heeft voor het derde jaar een verandering in de samenstelling ondergaan. Dit jaar is de heer W. Brons vervangen door de heer D.J. van der Zee. Er is ook geprobeerd de voorzittersfunctie nieuw in te vullen. Omdat er zich in de ogen van de Raad van Toezicht geen geschikte kandidaten meldden, is aan de huidige voorzitter gevraagd aan te blijven tot juli 2018. Dit is mogelijk omdat vanaf september 2011, toen de Raad van Toezicht aan haar werk begon, de voorzitter feitelijk haar eerste termijn van de Raad begon. Het voormalige bestuur had bepaald dat successievelijk de “oude” bestuursleden zouden worden vervangen door nieuwe leden van de Raad van Toezicht. Hiermee is sprake van een lichte afwijking van de code Goed onderwijsbestuur.¹

Naast de onderwerpen die elk jaar langskomen heeft de Raad zich beziggehouden met Passend Onderwijs, de kwaliteit van het onderwijs van CSG Liudger, het sectorakkoord VO en governance. Hieronder wordt meer in detail ingegaan op de onderwerpen die op de agenda hebben gestaan.

Samenstelling*

Mevrouw S.E. Hoekstein - voorzitter RvT

Mevrouw M.J. Lohmann - vicevoorzitter RvT

De heer M. Amperse

De heer C. van Buiten

De heer P. Fortuin

De heer J.G. Christiaanse

De heer D.J. van der Zee

Mevrouw A.J. Radersma - notulante RvT

(* in het jaar 2014 is afscheid genomen van de heer W. Brons)

De Raad van Toezicht zet er bij de samenstelling van de Raad op in om zoveel mogelijke relevante achtergronden in de Raad vertegenwoordigd te hebben. Zo zitten er leden in met kennis van het onderwijs, financiën, HRM, facilitaire zaken, Jeugdzaken en kennis van en ervaring met politiek of gemeentelijke overheden.

¹ De Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs voor Oost Friesland volgt de Code Goed Onderwijsbestuur voor het VO van 1 augustus 2011. De tweede termijn van de voorzitter van de Raad van Toezicht is de facto geen afwijking van de Code, meer van het eerder zelfbepaalde beleid van het toenmalige bestuur van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs voor Oost Friesland

Rooster van aftreden

Naam	Benoemd in	Aftredend in					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
S.E. Hoekstein	2005						
J.C. Christiaanse	2008						
M.J. Lohmann	2012						
J.M. Amperse	2013						
C. van Buiten	2013						
P.S. Fortuin	2013						
D.J. van der Zee	2014						

	1 ^e termijn
	2 ^e termijn
	Verlengde 2 ^e termijn
	Vervroegd aftreden

Werkwijze en jaaractiviteiten

De Raad van Toezicht ontvangt elk kwartaal een rapportage die is gebaseerd op het intern toezicht kader en het bestuurlijk toetsingskader van het College van Bestuur. De domeinen die aan de Raad van Toezicht worden gepresenteerd zijn: identiteit, onderwijs, kwaliteitszorg, personeel en organisatie, in- en externe communicatie en financiën.

Terugkerend onderwerp dit jaar is de ontwikkeling en invoering van Passend Onderwijs. De Raad zoemt telkens in op de vraag of de scholengemeenschap voldoende voortgang boekt en klaar is voor invoering op 1 augustus 2014. Ook is in de Raad van Toezicht nagedacht over de bestuurlijke ontwikkeling van het samenwerkingsverband en hoe het interne toezicht daarin is geregeld. Het College van Bestuur heeft de Raad geïnformeerd over het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband en de ondersteuningsprofielen van de locaties van CSG Liudger.

Op 22 januari van dit jaar heeft de Raad van Toezicht zich met het College van Bestuur gebogen over de jaarlijks gemaakte risico-inventarisatie en de trends en ontwikkelingen in de omgeving van CSG Liudger. Op basis van het hierover gevoerde gesprek heeft de Raad enkele richtinggevende uitspraken gedaan. De Raad ziet de volgende belangrijke aandachtspunten: professioneel personeel, christelijk onderwijs als onderscheidend vermogen (waarbij het motto "accent op aandacht" waargemaakt moet worden), betrokken leerlingen en ouders als ambassadeurs van de scholen. Ook vraagt de Raad van Toezicht aan het College van Bestuur om te zoeken naar samenwerkingspartners om het christelijk VO in de regio te waarborgen en te anticiperen op de krimp.

In het afgelopen jaar heeft de Raad van Toezicht zich onder andere beziggehouden met de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs. Het inspectierapport van de locatie Splitting, over de kb-afdeling, die in één jaar van zwak weer voldoende is, is met het College van Bestuur besproken. Ook de treasury en het statuut zijn aan de orde geweest. In 2014 zijn de in 2013 en begin 2014 gehouden tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen, ouders en personeel gepresenteerd en besproken. Andere onderwerpen waren het beleidsplan ICT, het leermiddelenbeleidsplan en meerjarenonderhoudsplan.

Jaarlijks worden ook de meerjarenopbrengsten VO van de locaties van CSG Liudger met de Raad gedeeld. Zo houdt de Raad een goed overzicht over de kwaliteit van het onderwijs en hoe het College van Bestuur beleidsmatig omgaat met de geboekte resultaten. Ook de instroomcijfers en examenresultaten komen voorbij.

In juni van dit jaar is het sectorakkoord VO in de Raad gepresenteerd. Dit document is gesloten tussen het ministerie van OCW en de VO-raad. Het akkoord kent zeven ambities: uitdagend onderwijs voor elke leerling, eigentijdse voorzieningen, brede vorming voor alle leerlingen, partnerschap in de regio, scholen als lerende organisatie, toekomstbestendigheid organiseren: koppeling van onderwijs- en personeelsontwikkeling en nieuwe verhoudingen in verantwoording en toezicht. In het nieuwe schoolplan 2016 – 2020 zal het sectorakkoord worden vertaald in schoolbeleid. Ook de visitatierapporten van Fricolore van de Raai en de HAVOtop in Burgum zijn besproken.

De Raad van Toezicht is in 2014 met het eigen intern toezicht kader bezig geweest en heeft het eigen functioneren geëvalueerd. Ook heeft de Raad van Toezicht afgesproken dat ze in 2014 en 2015 gesprekken wil met drie raden van toezicht/besturen van het christelijk basisonderwijs (de Tjongerwerven, PCBO Tytsjerksteradiel en PCBO Smallingerland). De Raad hecht eraan door middel van scholing de kennis en vaardigheden te vergroten en bij te blijven op het gebied van governance en toezicht. Ook het rapport “De letter en de geest”, adviezen over de versterking van bestuurskracht in het voortgezet onderwijs is met elkaar gedeeld.

Locatiebezoeken zijn gebracht aan de Centrale Diensten en de locatie Burgum.

Jaarlijks treffen de Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht elkaar. Dit jaar is vooral gesproken over de rol van de Raad van Toezicht en de krimp en kwaliteit van onderwijs. Ook bezochten twee leden van de Raad van Toezicht een vergadering van de Medezeggenschapsraad.

Commissies

De Raad kent drie commissies:

De identiteitscommissie, deze houdt zich bezig met de borging van de christelijke identiteit van en in de school. Ze is gesprekspartner en klankbord van het College van Bestuur voor het belangrijke beleidsterrein “identiteit”.

Er hebben meerdere contacten met de beleidsmedewerkers identiteit plaatsgehad. De commissie rapporteert hierover aan de Raad van Toezicht.

De auditcommissie, deze commissie controleert voor de vergaderingen van de Raad van Toezicht de financiële stukken, die op de vergadering behandeld worden en geeft daarover adviezen. Zo heeft ze adviezen geschreven over de financiële kwartaalrapportages, de managementletter van de accountant, de risico inventarisatie en het risicomanagement, de jaarrekening 2013 en het accountantsverslag, de begroting 2015 en de treasury (vermogensbeheer).

Tijdens de vergadering waar de jaarrekening ter vaststelling aan de Raad van Toezicht wordt voorgelegd, heeft de gehele raad overleg met de accountant. Het jaar 2014 was het eerste jaar met de nieuwe accountant van EY.

De remuneratiecommissie is de personeelscommissie van het College van Bestuur. Het jaar 2014 staat in het teken van continuering van het beleid dat in 2013 is ingezet. Zo zijn er in 2014 twee

functioneringsgesprekken met de leden van het College van Bestuur gevoerd. Ook heeft ze – evenals vorig jaar – in overleg met de Raad van Toezicht besloten geen salarisverhogingen aan leden van het bestuur toe te kennen. De renumratiecommissie rapporteert over haar werk aan en in de Raad van Toezicht.

Nevenfuncties Raad van Toezicht

Martin Amperse

- Lid Raad van Toezicht CPO Tjongerwerven, Donkerbroek
- Eigenaar Amperse Finance & Management, Drachten (ZZP inzet)

Marjon Lohmann

- Penningmeester/secretaris Windsurfvereniging Makkum '96
- Penningmeester bloemschikstudieclub "De Klimop"
- Mentor van een verstandelijk beperkte mevrouw en mentor/bewindvoerder van een andere verstandelijk beperkte vrouw
- Lid van een verwantenraad van Talant
- Lid van diverse projectgroepen van Talant

Piet Fortuin

- Lid gemeenteraad Smallingerland
- Lid algemeen bestuur bedrijvenpark Drachten

Chrisstof van Buiten

- Sponsorcommissie jeugdvoetbal van Bergum BCV combinatie
- Accountant van stichting Noorderlingen

Siebrith Hoekstein

- Geen nevenfuncties

Hans Christiaan

- Geen nevenfuncties

Durk Jouke van der Zee

- Geen nevenfuncties

Verslag van het College van Bestuur 2014

1 Feitelijke schoolgegevens

CSG Liudger is een christelijke brede scholengemeenschap en biedt alle vormen van voortgezet onderwijs: van praktijkonderwijs en vmbo tot havo en vwo (gymnasium). Er zijn vijf locaties: drie in Drachten (Raai, Splitting, De Ring), één in Burgum en één in Waskemeer. Iedere locatie heeft haar eigen profiel.

Schooltypen en afdelingen

Praktijkonderwijs wordt aangeboden op locatie De Ring. Door middel van AVO-lessen, praktijklessen en stages leiden we de leerlingen toe naar de regionale arbeidsmarkt. Als het even kan met één of meer maatschappelijk erkende certificaten. Leerlingen kunnen op deze locatie ook een AKA-traject volgen; een Mbo-opleiding op niveau 1.

Vmbo

Voor vmbo kunnen leerlingen terecht in Waskemeer, Burgum en op de Splitting. In Burgum en Waskemeer kunnen leerlingen in de bovenbouw terecht voor de richting tl. In Burgum kan de leerling in de bovenbouw ook gl kiezen (sectoren economie, zorg & welzijn en techniek). Voor bb en kb is het vervolg op de Splitting. Door goede samenwerking tussen de locaties is de overgang naar de bovenbouw op de locatie Splitting drempelloos. Op de Splitting wordt het volledige vmbo aangeboden. Scholieren uit groep 8 kunnen een sterke voorkeur hebben voor een bepaalde opleiding. Wanneer de voorkeur uitgaat naar sport, techniek, cultuur, of welzijn, kan gekozen worden voor een accentprogramma. De vier genoemde *accenten* worden aangeboden op bb-, kb- en mavo-niveau. Voor het accentprogramma kunnen leerlingen terecht op locatie Splitting.

Havo en vwo

Bij het havo en vwo worden leerlingen voorbereid op respectievelijk het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs. In het eerste leerjaar worden havo en vwo gecombineerd.

Op locatie Raai wordt het volledige havo/vwo aangeboden. Voor de eerstejaars die instromen, geldt dat zij na een gezamenlijk brugjaar in het tweede jaar verder gaan in havo 2, atheneum 2 of gymnasium 2. Burgum biedt de volledige havo-opleiding en de atheneumleerlingen kunnen er tot en met leerjaar 3 onderwijs volgen. In Waskemeer kunnen leerlingen terecht voor de onderbouw havo/vwo en leerjaar 3 van het havo.

Tweetalig onderwijs

Uitgesproken vwo-leerlingen kunnen direct vanaf de brugklas kiezen voor tweetalig onderwijs (tto) op locatie Raai. Op het vwo wordt tweetalig onderwijs (tto) aangeboden: de helft van de lessen is in het Engels. Een uitstekende

voorbereiding op Engelstalige opleidingen aan universiteit of hbo. Het tweetalig onderwijs kan uitsluitend op locatie Raai worden gevolgd. De tto-stroom is officieel een gecertificeerd 'tto-juniorcollege' volgens Europese maatstaven. Leerlingen kunnen in de bovenbouw op baccalaureaatsniveau hun Engels afsluiten en hebben daarmee een voorsprong op universiteiten in binnen- en buitenland.

Meertalig onderwijs

Leerlingen die instromen in havo/vwo kunnen in Burgum kiezen voor meertalig voortgezet onderwijs (mvo). Een vastgesteld percentage vakken wordt in het Fries en het Engels aangeboden.

Technasium

Technasium is een vorm van onderwijs voor leerlingen met interesse in bèta en techniek op havo/vwo-niveau. In

samenwerking met bedrijven en instellingen wordt gewerkt aan realistische vraagstukken/opdrachten. In leerjaar vier kan de leerling kiezen voor Technasium als examenonderdeel. Voor het Technasium kunnen leerlingen terecht op locatie Raai.

Gymnasium

Op het gymnasium krijgen leerlingen ook de klassieke talen en klassieke culturele vorming. Het gymnasium kan uitsluitend gevolgd worden op locatie Raai.

Ontwikkeling aantal leerlingen in de brugklas

	2012-2013 (1-10-2012)	
	brugklas	groei 2012
Burgum	217	2,360%
Waskemeer	81	20,90%
Splitting	215	29,520%
Raai	132	-21,43%
De Ring	21	10,53%
Totaal aantal lln.	666	5,38%

Bron: SOM

	2013-2014 (1-10-2013)	
	brugklas	groei 2013
	183	-15,70%
	61	-24,70%
	165	-23,30%
	130	-1,50%
	26	23,80%
Totaal	565	-15,20%

	2014-2015 (1-10-2014)	
	brugklas	groei 2014
	182	-0,55%
	86	41,98%
	220	33,33%
	199	53,08%
	29	11,54%
Totaal	716	26,73%

Ontwikkeling aantal leerlingen op de locaties

	2012-2013 (1-10-2012)	
	locatie	groei 2011
Burgum	820	7,89%
Waskemeer	233	0,43%
Splitting	876	5,29%
Raai	965*	-6,40%
De Ring	127	4,10%
Totaal aantal lln.	3021	1,48%

Bron: SOM

*waarvan 13 Vavo

	2013-2014 (1-10-2013)	
	locatie	groei 2012
	778	-5,12%
	221	-5,96%
	857	-2,17%
	928*	-3,83%
	123	-3,15%
Totaal	2907	-3,84%

*waarvan 8 Vavo

	2014-2015 (1-10-2014)	
	locatie	groei 2014
	787	1,16%
	236	6,79%
	943	10,04%
	959	3,34%
	134	8,94%
Totaal	3059	5,23%

*waarvan 9 Vavo

Personeelsgegevens per 01-01-2014

Type aanstelling	Totaal	Fulltime	Parttime
Aantal personen	355	140	215
Bezetting (in fte)	277,5	141,3	136,1

Verdeling personeel	Totaal
Man	175
Vrouw	180
Totaal	355

Onderwijzend personeel	250
Onderwijsondersteunend personeel en directie	105
	355

Leeftijdscategorie	Aantal	In %
0/19	1	0,3%
20/24	8	2,3%
25/29	28	7,9%
30/34	39	11,0%
35/39	27	7,6%
40/44	36	10,1%
45/49	46	13,0%
50/54	53	14,9%
55/59	71	20,0%
60/64	46	13,0%
>=65	0	0,0%
	355	100,0%

2 Plaats van de scholengemeenschap in de omgeving

Onderwijsveld in de regio

CSG Liudger neemt als christelijke school een belangrijke plaats in de regio zuidoost Friesland in. Door zijn omvang en geografische spreiding kent CSG Liudger een groot verzorgingsgebied. In de regio zijn meerdere grote openbare scholengemeenschappen aanwezig. Het gaat hierbij om OSG Singelland met vestigingen in Drachten, Surhuisterveen en Burgum, het Stellingwerfcollege in Oosterwolde en de Burgemeester Harmsmaschool in Gorredijk. Naast CSG Liudger en de openbare scholengemeenschappen is in Drachten ook het Gereformeerde Gomarus College gevestigd. Nieuw in het onderwijsveld is het Tjalling Koopman College in Hardegarijp, een geduchte concurrent voor de locatie in Burgum.

Prognose leerlingenaanbod

In oktober 2014, na de 1 oktober telling is Verus ingeschakeld om leerling prognoses samen te stellen tot 2035.

Op basis van prognoses is te zien dat in Drachten en de dorpen in de omgeving de komende jaren een lichte daling te zien is in het aantal leerlingen. In 2015 zal het aantal nog stabiel zijn op het niveau van 2014.

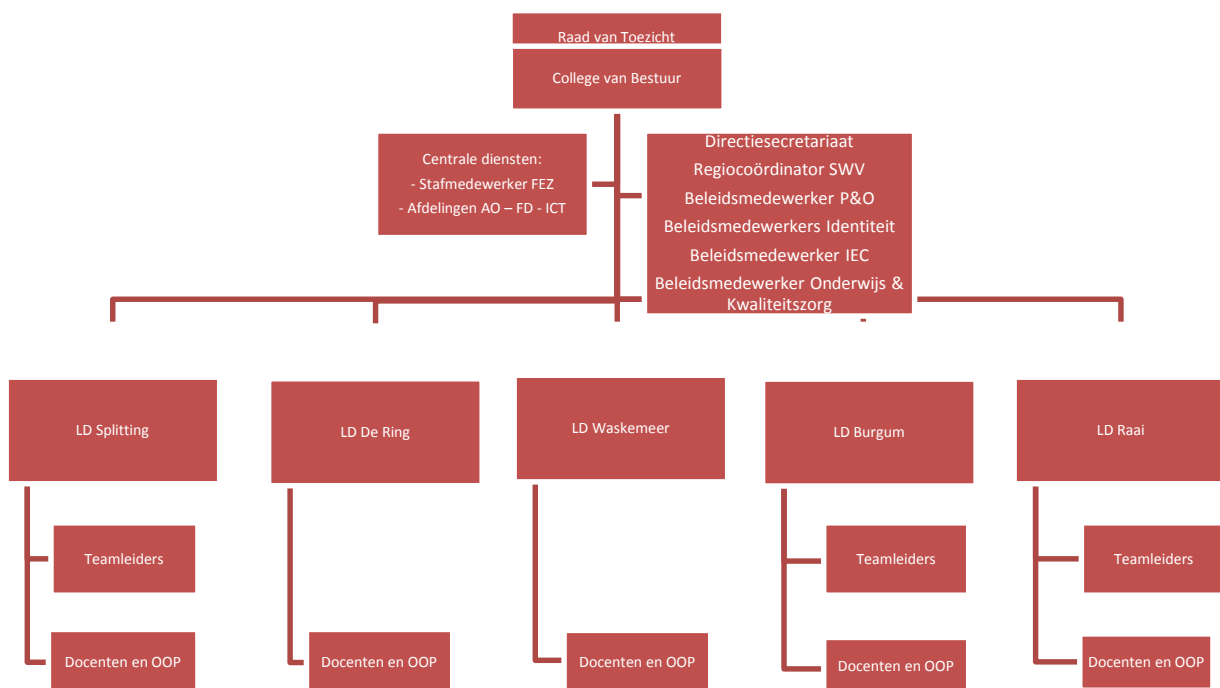
De omgeving van Waskemeer krijgt eerder te maken met bevolkingskrimp en vergrijzing. Daardoor worden minder leerlingen vanuit de huidige toeleverende basisscholen naar CSG Liudger verwacht. Ook hier zullen echter de aantallen vooral verminderen na 2015.

In de gemeente Tytsjerksteradiel, waar de vestiging van CSG Liudger te Burgum onder vallen, zal het aantal leerlingen afnemen door krimp én de introductie van een nieuwe school. Het Tjalling Koopman College laat ieder jaar 80 leerlingen toe en telt volgend seizoen 320 leerlingen. Mede daardoor zal het aantal leerlingen in de komende jaren dalen.

Op basis van de prognoses kunnen we aannemen dat we als totale scholengemeenschap de komende jaren met een lichte daling van de leerlingpopulatie te maken krijgen.

3 Schoolorganisatie en onderwijs CSG Liudger

Organogram CSG Liudger

Organisatie op hoofdlijnen

CSG Liudger kent een Raad van Toezicht met een College van Bestuur. Het College van Bestuur en de Raad van Toezicht hebben hun onderlinge verhoudingen vastgelegd in de statuten en de reglementen voor de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. Het College van Bestuur en de locatiedirecteuren vormen de schoolleiding. In de schoolleiding vindt afstemming en overleg plaats over boven-schoolse en schoolse zaken.

Het College van Bestuur heeft de rol, verantwoordelijkheid en taak van werkgever binnen de Stichting voor Christelijke Voortgezet Onderwijs voor de Regio Oost Friesland.

De locatiedirecteuren zijn integraal verantwoordelijk voor hun eigen locatie voor wat betreft het borgen en versterken van de identiteit, de inhoud van het onderwijs, de uitvoering van het personeelsbeleid,

uitvoering kwaliteitszorg, de in- en externe communicatie en de financiën. Dit alles binnen de kaders die daaraan gesteld zijn door het College van Bestuur.

Het College van Bestuur voert het overleg met de medezeggenschapsraad, die op het niveau van de scholengemeenschap functioneert. Locatiedirecteuren kunnen eigenstandig onderwerpen bij de medezeggenschapsraad brengen die ter advisering en/of instemming moeten worden voorgelegd. Het College van Bestuur geeft vooraf akkoord op de inbreng van de locaties.

De locatieleiding (locatiedirecteur en teamleiders – indien aanwezig) voeren het overleg met teams, de ouderraden (ook wel klankbordgroepen genoemd), de leerlingenraad en de vaksecties.

Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen CSG Liudger:

- Het College van Bestuur is het bevoegd gezag van de onder de Stichting ressorterende school of scholen in de zin van de Wet op het Voortgezet Onderwijs.
- Het College van Bestuur is daarmee verantwoordelijk voor het besturen van de Stichting en de door de Stichting in stand gehouden school of scholen, conform de wet en de statuten.
- Het College van Bestuur legt zich toe op de hoofdlijnen van het beleid en houdt toezicht op de uitoefening van taken en verantwoordelijkheden en het functioneren van de school en de directeuren en de controller.
- De wijze waarop de directeuren bijdragen aan het beleid en de manier waarop de samenwerking met het College van Bestuur vorm krijgt, zijn vastgelegd in een managementstatuut. Het College van Bestuur voert ten minste zesmaal per jaar overleg met de directie. In het managementstatuut zijn voorts de taken en bevoegdheden vastgelegd welke het College van Bestuur opdraagt aan directeuren en instructies ten aanzien van deze taken en verantwoordelijkheden. Dit onderdeel van het managementstatuut is op te vatten als het directiestatuut overeenkomstig artikel 32c van de Wet op het Voortgezet Onderwijs.
- De voorzitter van het College van Bestuur voert het overleg met de medezeggenschapsraad als bedoeld in artikel 3 van de Wet medezeggenschap op scholen.
- Het College van Bestuur beoordeelt jaarlijks mede aan de hand van door de directeuren opgestelde evaluaties de uitvoering van de overeenkomsten.
- Het College van Bestuur draagt er zorg voor dat er jaarlijks in het kader van de horizontale verantwoording voor 1 juli een integraal jaarverslag over het vorige kalenderjaar wordt uitgebracht.

Medezeggenschap

CSG Liudger heeft een actieve Medezeggenschapsraad. Ouders, leerlingen en personeel denken en praten mee over het beleid van onze scholengemeenschap. De verhoudingen tussen de Medezeggenschap en het College van Bestuur zijn goed.

In 2014 zijn weer diverse onderwerpen aan de orde geweest. Ieder jaar is een belangrijke vaste plaats ingeruimd voor overleg over het formatieplan, de begroting, de meerjarenbegroting, de jaarrekening, de schoolgids, de vakantieregeling en het arbobeleid. Daarnaast aandacht voor de functiemix, het entreerecht en onderwijskundig gerelateerde onderwerpen. Een belangrijke zaak was dit jaar ook het taakbeleid, waarbij gekozen is voor een locatiegerichte aanpak.

4 Onderwijsbeleid

Missie en visie

CSG Liudger wil een christelijke scholengemeenschap zijn waar leerlingen in een inspirerende leeromgeving in relatie met zichzelf en de ander mogen groeien in kennis, vaardigheden en als mens het leven leren.

Het doel van het onderwijs is het begeleiden en stimuleren van de leerlingen op weg naar hun volwassenheid, zodat zij op persoonlijke wijze gehoor kunnen geven aan Gods opdracht om zijn Koninkrijk van gerechtigheid, vrede en liefde (ten aanzien van mens en natuur) mee te bouwen in navolging van Jezus Christus.

De scholengemeenschap wil een goede plek zijn voor alle medewerkers, waar iedereen op een zinvolle manier kan groeien in zijn of haar beroep, waar de menselijke maat de boventoon voert en waar echtheid, dienstbaarheid en aandacht voor elkaar kernwaarden zijn. We dragen verantwoordelijkheid voor onze omgeving en maatschappij en willen omzien naar de ander, dichtbij en veraf.

Dit leidt tot de volgende missietekst

CSG Liudger staat voor een liefdevolle, lerende en levendige gemeenschap waarin leerlingen en medewerkers tot hun recht komen, kunnen groeien tot de mens zoals God hen heeft bedoeld en zich verantwoordelijk weten voor de samenleving dichtbij en veraf.

Deze missie vertaalt zich in de vier kernwaarden *respect, betrokkenheid, veiligheid en ontplooiing*. Iedere locatie heeft een eigen karakter met verschillende kenmerken en specialismen. De locaties hebben zelf een aantal kernbegrippen gekozen die het eigen karakter het beste weergeven. Daarmee wordt het eigene van iedere locatie benoemd en zichtbaar.

CSG Liudger Burgum staat voor betrokkenheid en biedt mogelijkheden te presteren in een ambitieus werk- en leefklimaat. Die betrokkenheid blijkt uit de sfeer en het contact waar wij voor staan. Onze ambitie vertaalt zich in het streven om leerlingen, uitgaande van hun capaciteiten en inzet, op een zo hoog mogelijk niveau met een diploma van school te laten gaan.

CSG Liudger Raai staat voor samen-werken aan uitdagend, ondernemend en betekenisvol onderwijs. Wij bieden leerlingen met verschillende talenten en achtergronden goed onderwijs aan. Niet alleen wat betreft de vakken, ook als het gaat om vorming in brede zin: als toekomstige burger, student of werknemer. Dit doen we samen met ouder(s)/verzorger(s) in een omgeving waarin leerlingen zich veilig, welkom en gewaardeerd voelen.

CSG Liudger De Ring staat voor uitdagend praktijkonderwijs in een respectvolle omgeving. We zijn betrokken en hebben oog voor de capaciteiten die onze leerlingen meebrengen. In wederzijds respect willen we de leerling mee op weg nemen en leren waar zijn/haar mogelijkheden en groeikansen liggen. Daarbij spelen ook onze christelijke waarden een rol: wie de leerling ziet als uniek schepsel wil hem/haar vanzelfsprekend ondersteunen op weg naar een volwassen toekomst binnen de maatschappij.

CSG Liudger Splitting richt zich op persoonlijke aandacht, wederzijds respect, veiligheid en het welzijn van de leerlingen. Geen wonder dat leerlingen én docenten de sfeer op onze school als prettig ervaren. Vanuit onze christelijke identiteit werken we met elkaar aan ondernemerschap en vakmanschap. Met één centraal doel: zorgen dat onze leerlingen met een diploma onze school verlaten.

CSG Liudger Waskemeer staat voor betrokken en eigenwijs. Een kleine locatie met korte lijnen. Als het met onze leerlingen goed gaat, gaat het goed met ons. Wij vinden 'je veilig voelen, gekend en erkend worden' de basis om verder te ontwikkelen. En we betrekken ouders actief bij die ontwikkeling. Ons onderwijs kenmerkt zich door kwalitatief hoogwaardig, afwisselend en vernieuwend onderwijs en dit alles in een veilige en vertrouwde omgeving.

De missie en visie hebben wij samengevat in ons motto: 'accent op aandacht'.

Schoolontwikkeling

Het schoolplan 2012-2016 heeft als basis gediend voor de onderwijskundige ontwikkelingen van het afgelopen jaar. In het schoolplan 2012-2016 hebben we de ambities uit van onze scholengemeenschap voor de komende vier jaren vastgelegd. We schetsen in dit plan de omgeving waarin we opereren, bieden kaders en stellen doelen voor de komende jaren. De uitwerking van dit schoolplan vindt per locatie in apart geformuleerde tweejarenplannen plaats.

De speerpunten van het onderwijsbeleid voor 2012-2016 op CSG Liudger

1. Het onderwijs is van bovengemiddelde kwaliteit.
2. We geven onderwijs dat onderscheidend is en bieden daarbij maatwerk.
3. De school staat midden in de (internationale) samenleving.

5 Kwaliteitszorg

Kwaliteit staat bij ons hoog op de agenda. Het bewaken, op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van ons onderwijs vraagt om voortdurende aandacht en sturing. De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in kwaliteitszorg. Er is een oudertevredenheid-, leerling tevredenheid- en medewerkers tevredenheidonderzoek opgesteld en uitgevoerd. In 2013 is dit onderzoek opnieuw gedaan op alle scholen van CSG Liudger. We nemen deel aan 'Vensters voor Verantwoording'. Ook hebben we instrumenten ontwikkeld voor zelfevaluatie (o.a. Keiwijzer en leerlingenenquêtes) en beoordelingsinstrumenten voor lessen van nieuwe en zittende docenten. Jaarlijks brengen we een (sociaal) jaarverslag uit. Voor het schooljaar 2014-2015 is wederom een kwaliteitsagenda opgesteld met activiteiten die op stichtingsniveau en locatieniveau worden uitgevoerd. Kwaliteitszorg betekent voor ons de verantwoordelijkheid nemen voor het onderzoeken, borgen, verbeteren en openbaar maken van de kwaliteit van het onderwijs. In de kern gaat het om 'zeggen wat je doet en doen wat je zegt'.

Kwaliteitszorgkader

Bij ons is kwaliteitszorg een systematisch, doelgericht, integraal en cyclisch proces. Systematisch wil zeggen dat kwaliteitszorg een continu proces is, doelgericht dat onze activiteiten erop gericht zijn de kwaliteit van onderwijs voortdurend te verbeteren. De zorg voor kwaliteit maakt vanzelfsprekend deel uit van alle activiteiten op de school. Kwaliteitszorg is daarmee de gezamenlijke zorg van alle betrokkenen in de school.

Onze doelstelling is om kwaliteit die niet goed is te verbeteren, goede kwaliteit te behouden, en wij willen derden (ouder(s)/verzorger(s), Raad van Toezicht, inspectie, etc.) zicht geven op de kwaliteit binnen onze scholengemeenschap.

Wij stellen ons daarom voortdurend de volgende vragen:

- Doen we de goede dingen? Doen wij die dingen ook goed? (Plan)
- Hoe weten wij dat? (Do)
- Vinden anderen dat ook? (Check)
- Wat doen wij met die wetenschap? (Act: borgen of verbeteren)

Organisatie van de kwaliteitszorg

Het kwaliteitszorgkader levert informatie op over de kwaliteit van het onderwijs, die wij gebruiken om beleid te evalueren en waar nodig bij te stellen. De schoolleiding stuurt op kwaliteit en is

verantwoordelijk voor de vertaling van resultaten en eventuele bijstelling van ingezet beleid. De schoolleiding legt tevens verantwoording af over de resultaten aan stakeholders en gaat met hen in gesprek.

Instrumenten

Wij gebruiken verschillende instrumenten om de kwaliteit te bewaken:

1. Zelfevaluaties door middel van tevredenheidsonderzoeken onder medewerkers, leerlingen en ouder(s)/verzorger(s)
2. Leerling- en ouderparticipatie: leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) betrekken bij de kwaliteitszorg (bijvoorbeeld door panelgesprekken)
3. Docentenevaluatie (lesobservatie: beoordeling zittende en nieuwe docenten)
4. Opbrengstenanalyse (rendement onderbouw en bovenbouw, cijfers CE en verschil SE-CE)
5. Interne visitatie op basis van uitkomsten tevredenheidsonderzoeken

Daarnaast zijn er ook externe instrumenten: het vierjaarlijkse kwaliteitsonderzoek van de inspectie voor het Onderwijs (Periodiek Kwaliteitsonderzoek) en collegiale visitatie door een collega Fricolore school. Ook doen we aan horizontale verantwoording (via Vensters voor Verantwoording en het jaarverslag).

Locatiebezoek Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bezoekt jaarlijks twee van de zes locaties van CSG Liudger (waarbij de centrale diensten ook tot één van de locaties wordt gerekend). In het verslagjaar zijn twee locaties bezocht. De aandachts- en verbeterpunten die de Raad van Toezicht meegeeft worden door het College van Bestuur besproken met de locatieleiding en vragen om daarop actie te ondernemen. In werkoverleg wordt de voortgang van verbeterpunten bewaakt. Het College van Bestuur informeert de Raad van Toezicht over de voortgang en zo nodig over de afronding. Zo werkt de Raad van Toezicht ook cyclisch (PDCA).

Locatiebezoeken College van Bestuur

Ook het College van Bestuur brengt locatiebezoeken. Daarbij wordt de focus vooral gelegd op het onderwijs (middels lesbezoeken, of gesprekken over geplande onderwijsveranderingen, -verbeteringen). Ook vinden gesprekken met functionarissen plaats op de scholen (te denken valt aan conciërges, de zorgcoördinator, het maatschappelijk werk, het secretariaat, etc.). Jaarlijks (aan het eind van een schooljaar) spreekt het College van Bestuur met de Opleiders in de School, de zorgcoördinatoren en de vertrouwenspersonen van alle locaties.

Visitatie Fricolore

Binnen het samenwerkingsverband van Fricolore (15 samenwerkende hoofdzakelijk Friese PC-scholen) wordt actief gewerkt met visitaties. Opzet hierbij is dat een school een zelfevaluatie schrijft en hierbij een aantal vragen formuleert voor de visitatiecommissie. De visitatiecommissie, bestaande uit collega's van andere Fricolore scholen bezoeken de school, bezoeken een 20 tot 40-tal lessen, spreken met leerlingen, ouders, personeelsleden, directie en bestuderen de aanwezige materialen. Daarna worden conclusies en aanbevelingen voor de school opgesteld. In 2014 zijn de locaties Raai en HAVOtop bezocht. De bevindingen zijn aan het College van Bestuur en aan de locaties gerapporteerd. Een deel van de bevindingen zijn verwerkt in de jaarplannen van de locatie voor de komende twee schooljaren.

Onderwijsinspectie

In het jaar 2014 hebben we kunnen constateren dat alle afdelingen van onze scholen een voldoende voor de kwaliteit van het onderwijs hebben. Dit betekent dat al onze scholen een basisarrangement hebben.

Leerlingen en hun ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun school onderwijs van voldoende kwaliteit realiseert. De inspectie houdt daarom toezicht op die kwaliteit van het onderwijs. Het toezicht is risicogericht. Ze kijkt ieder jaar met een risicoanalyse of er aanwijzingen zijn dat een school voldoende kwaliteit levert. Op basis van deze risicoanalyse en eventueel nader onderzoek, bepalen zij hoeveel toezicht een school nodig heeft. Het toezicht dat een school krijgt is dus maatwerk.

Klachten

Op elke school gaat wel eens iets mis. Dat willen we niet, maar toch gebeurt het. CSG Liudger kent dan ook zijn eigen klachtenregeling. In deze regeling staat beschreven welke stappen ontevreden ouders kunnen volgen om een klacht in te dienen. De regeling staat op de website.

De hoofdregel bij deze regeling luidt: “Ga eerst praten – dien pas een klacht in, als u het door een gesprek niet kunt oplossen”. Mede door deze opzet zijn er in het verslagjaar 2014 geen klachten gemeld bij de externe landelijke klachtencommissie.

6 Hoofddijnen gevoerde beleid

Accent op onderwijs

Schoolplan

Het schoolplan 2012-2016 heeft als basis gediend voor de onderwijskundige ontwikkelingen in dit jaar. In dit schoolplan is precies beschreven wat we als school willen zijn. Missie en visie vormen de rode draad door alle hoofdstukken heen. In een zestal domeinen is precies aangegeven op welke activiteiten en voornemens we ons de komende jaren willen richten. Het geeft een beschrijving op hoofddijnen van de richtinggevende doelen en de ambities. Het schoolplan dient als input voor de locatieplannen.

Toelatingsbeleid

Het primair en voortgezet onderwijs in Friesland hebben samen een manier ontwikkeld om de advisering in groep 8 en de plaatsing in klas 1 van het voortgezet onderwijs nog beter te laten verlopen. Het doel is de kinderen meteen op het meest passende onderwijsniveau in het vervolgonderwijs te laten instromen. In 2013 is voor de eerste maal gebruik gemaakt van de zogenaamde Friese Plaatsingswijzer. In 2014 hebben alle PC-basisscholen in onze regio er gebruik van gemaakt alsmede ook de meeste andere scholen. Door het gebruik van de Friese plaatsingswijzer is er een mooie mogelijkheid gemaakt om invulling te geven aan het realiseren van een doorgaande onderwijs- en zorglijn. In 2014 heeft ook de eerste evaluatie van de plaatsingswijzer plaatsgevonden. De overdracht en de communicatie tussen basisschool en voortgezet onderwijs bleek goed te zijn verlopen. Wel zijn er een aantal aandachtspunten ter verbetering naar voren gekomen, die later zijn uitgewerkt. Uit de onderwijskundige evaluatie eind 2014 is gebleken dat de meeste leerlingen op de juiste plek zijn terechtgekomen. Weinig leerlingen zijn van stream veranderd door onvoldoende of te goede resultaten. Samengevat ontwikkelen de resultaten van de plaatsingswijzer zich zoals we beoogd hadden.

Beleidsplannen algemeen

In 2014 zijn beleidsplannen geschreven op het gebied van financiën, beheer en formatie.

Er is een financieel meer-jaren kader 2015-2020 opgesteld met een financieel besturingsmodel, zoals ontwikkeld en geleverd door Ernst & Young. Uitgangspunt bij dit model is het aantal leerlingen, het aantal personeelsleden, de GPL-bedragen en de materiële en personele baten. Op grond van de balanscijfers en ratio's kon geconcludeerd worden dat de scholengemeenschap financieel gezond is. Met dit meer-jaren kader kan ook snel op ontwikkelingen worden ingespeeld en konden een aantal scenario's worden geschetst met de mogelijke gevolgen.

Naast het meer-jaren kader is er ook voor het eerst een meer-jaren formatieplan geschreven. Dit plan laat de personeelsontwikkeling voor de komende 5 jaar zijn. Mede hierdoor kan vroegtijdig op ontwikkelingen worden ingespeeld.

Passend Onderwijs

CSG Liudger hecht aan het bieden van Passend Onderwijs. Op 1 augustus 2014 is het nieuwe samenwerkingsverband in de regio Zuid- Oost Friesland gestart. Het telt bijna 17500 leerlingen en wordt gevormd door 19 schoolbesturen. De ambitie is om zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij passend onderwijs te bieden.

CSG Liudger is een actieve deelnemer in dit samenwerkingsverband.

Uitgangspunt voor CSG Liudger is het ondersteuningsplan van het SWV en het voor iedere locatie vastgestelde ondersteuningsplan. Om ook de locaties goed bij de ontwikkelingen te betrekken, is er een scholenoverleg ingericht met als deelnemers de locatiedirecteuren.

Ook binnen de locaties van CSG Liudger zelf is veel aandacht besteed aan Passend Onderwijs. Op alle locaties heeft er scholing plaatsgevonden om de expertise van docenten en leiding te vergroten. Iedere locatie heeft daarnaast zijn eigen ondersteuningsplan geschreven. Op alle locaties zijn ambulante begeleiders actief om te ondersteunen waar dit noodzakelijk is. Coördinatie hiervan gebeurt door de zorgcoördinator op de locatie. In de ondersteuningsplannen zijn ook actieplannen opgenomen. In december 2014 heeft de eerste evaluatie hiervan plaatsgevonden. Zo nodig worden de plannen daarna al bijgesteld.

School aan Zet

School aan Zet is een driejarig onderwijsprogramma, waarin de school werkt aan verbetering van de onderwijsopbrengsten. School aan Zet helpt de school vanuit haar ambities de doelstellingen en verbeterpunten te formuleren. Het programma sluit aan bij de bestuursakkoorden en plannen als "Beter Presteren" en "Leraar 2020-een krachtig beroep". De kosten van deelname komen voor rekening van O&W. Andere vormen van expertise en ondersteuning die nodig zijn bij het realiseren van de ambities, worden betaald uit de beschikbare **prestatieboxmiddelen**.

Aandachtsgebieden

School aan Zet werkt met de scholen samen op een vijftal aandachtsgebieden. Aangeraden werd om twee uit de volgende vijf te kiezen.

- Opbrengstgericht werken en basisvaardigheden
- Professionaliseren in omgaan met verschillen
- Lerende organisatie en HRM-beleid
- Excellentie en hoogbegaafdheid
- Bèta-techniek

De locaties van CSG Liudger hebben gekozen voor opbrengstgericht werken en het professionaliseren van het omgaan met verschillen.

Het programma van School aan Zet richt zich sinds november 2013 op het laatste traject tot eind 2015 waarin de school als lerende organisatie centraal staat. Iedere school ontwikkelt zich langs ontwikkeldimensies en bevindt zich op een bepaald niveau. Tijdens de gesprekken met de expert van School aan Zet en de locatieleiding is in januari tot en met mei 2014 het ontwikkelniveau van ieder locatie vastgelegd. Een zelfevaluatie onder het personeel laat daarnaast de uitkomsten met de inschatting van het personeel zien. De uitkomsten zijn op locatie met personeel en leiding besproken. Gemiddeld is de uitkomst van CSG Liudger op het ontwikkelingsniveau 2/3, waarbij gestreefd wordt niveau 4 van de lerende organisatie te bereiken. Op de tweedaagse van april 2014 heeft dit groeien naar een lerende organisatie op de agenda gestaan. Samen met de expert van School aan Zet is er intensief gewerkt aan de doelstellingen, die in de loop van het schooljaar 2014/2015 verder zijn opgepakt.

Binnen heel Nederland zijn 20 referentiescholen uitgekozen. Deze scholen zijn met de ontwikkeling naar een lerende organisatie al ver gevorderd. De locatie Waskemeer van CSG Liudger is één van deze 20 scholen en heeft een presentatie van hun werkzaamheden in Zwolle mogen geven.

Ouderbetrokkenheid

Binnen CSG Liudger neemt ouderbetrokkenheid een belangrijke plaats in. Door middel van het betrekken van ouders/verzorgers bij het onderwijsleerproces kan het de leerprestaties van leerlingen verbeteren. Ouderbetrokkenheid vindt op verschillende manieren plaats:

- door ouderavonden, rapportages, huisbezoeken, gesprekken, nieuwsbrieven en schoolkranten
- ouders/verzorgers en leerlingen kunnen ook invloed uitoefenen door middel van de Medezeggenschapsraad
- op locaties zijn ouderraden en klankbordgroepen actief
- ouders worden ingeschakeld bij verschillende activiteiten zoals bijv. LOB (loopbaanoriëntatie begeleiding)

Leerlingenactiviteiten

CSG Liudger staat voor een krachtige leeromgeving, waarin leerlingen worden uitgedaagd zijn mogelijkheden breed te ontwikkelen. Dit doen we binnen de klas, locatie-breed, locatie-overstijgend en na schooltijd.

Een aantal onderwerpen staan ieder jaar centraal in het gesprek met de leerlingen. Het gaat dan om actuele onderwerpen, zoals sociale media, pesten, roken, drugs, geweld en de sociale omgang met elkaar. Daarnaast zijn er de sportieve activiteiten. Jaarlijks is er het CSG Liudger voetbaltoernooi, waaraan alle locaties deelnemen. Buiten de lestijden bezoeken leerlingen tevens het theater, musea en zijn er buitenlandse excursies. Dit laatste wordt internationalisering genoemd. Doel van deze activiteiten is het bevorderen van de zelfstandigheid en de spreekvaardigheid in een buitenlandse omgeving. Daarbij wordt aandacht geschonken aan cultuur in de ruimste zin van het woord.

Leerlingbegeleiding

Leerlingbegeleiding vindt binnen de hele scholengemeenschap op verschillende manieren plaats. Bij het leren studeren, bij het maken van keuzes of de sociaalemotionele ontwikkeling. De mentor is de spil in de ondersteuning van de leerling. Naast de mentor kan er aanvullend een beroep worden gedaan op specialisten. Voorbeelden hiervan zijn: decanen, zorgcoördinatoren, dyslexiecoaches, faalangstbegeleiders en orthopedagogen.

Burgerschap

CSG Liudger houdt zich op verschillende manieren bezig met goed burgerschap. Het bekendste voorbeeld is wel de maatschappelijke stages. Op veel terreinen zijn onze leerling actief geweest. De inhoud van de maatschappelijke stage wordt bepaald door de locatie. Naast deze vorm zijn er ook op veel andere manieren om aandacht te schenken aan de wereld om ons heen. Bij de actie rondom "Serious Request" op de locatie Splitting werd na weken van voorbereiding in de actienacht maar liefst ruim €23.000 bijeen gesprokkeld voor de medemens elders. Naast acties op alle locaties, is er ook veel aandacht voor burgerschap in de lessen, met name bij maatschappijleer, geschiedenis en aardrijkskunde.

Taal en rekenbeleid

Voor alle onderwijssoorten is precies vastgelegd wat de leerlingen op welk moment moeten kennen en kunnen op het gebied van taal en rekenen. Deze referentieniveaus vormen de leidraad voor de onderwijsprogramma's.

Op de locaties wordt de methode veelal de methode "Got it" gebruikt. Dit is een digitale methode, die veel mogelijkheden biedt voor individueel maatwerk. Op de vmbo-locaties is voor rekenen vaak een extra lesuur ingeroosterd om het vereiste eindniveau te behalen.

Bij taal wordt veelal gekozen het binnen de lessen Nederlands te plaatsen. Veel aandacht is er daarbij voor de woordenschatontwikkeling en spelling.

De extra kosten, die de implementatie en borging van taal en rekenen vereisen worden door de locaties gefinancierd uit de incidenteel beschikbaar **gestelde prestatieboxmiddelen**.

De eerste resultaten van de rekentoetsen 2013/2014 zijn inmiddels bekend en worden in Vensters Voortgezet Onderwijs weergegeven.

Onderwijs opbrengsten van de locaties in schooljaar 2013-2014

De hieronder weergegeven opbrengsten zijn gebaseerd op het opbrengstenoverzicht 2015. Dit is gebaseerd op de resultaten behaald in 2012, 2013 en 2014.

Burgum, vmbo/havo locatie

Rendement onderbouw		1-10-2014
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven	Vmbo (k)	97%
	vmbo(g)t	99%
	havo	98%
	vwo	100%

Rendement bovenbouw		Landelijk	
% leerlingen van leerjaar 3 naar diploma zonder zittenblijven/zakken	Vmbo (g/t)	96%	80-92%
	havo	69%	58-72%
Gemiddeld examencijfer 2014	Vmbo (g/t)	6,3	6,3-6,5
	havo	6,2	6,3-6,5
Slaagpercentage 2014	Vmbo (g/t)	98,5%	93,4%
	havo	82,6%	87,9%

Drachten, havo/vwo-locatie Raai

Rendement onderbouw		1-10-2014
% leerlingen van leerjaar 3 zonder zittenblijven	havo	92%
	vwo	100%

Rendement bovenbouw		Landelijk	
% leerlingen van leerjaar 3 naar diploma zonder zittenblijven/zakken	havo	75%	58-72%
	vwo	63%	54-70%
Gemiddeld examencijfer 2014	havo	6,3	6,3-6,5
	vwo	6,3	6,3-6,5
Slaagpercentage 2014	havo	85,6%	87,9%
	vwo	87,6%	89,7%

Drachten vmbo-locatie Splitting

Rendement onderbouw		1-10-2014
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven	Vmbo (b)	100%
	Vmbo (k)	99%
	Vmbo (g)t	99%

Rendement bovenbouw		Landelijk	
% leerlingen van leerjaar 3 naar diploma zonder zittenblijven/zakken	vmbo (b)	100%	87-97%
	vmbo (k)	96%	80-92%
	vmbo (g/t)	86%	80-92%
Gemiddeld examencijfer 2014	vmbo (b)	6,7	6,5-6,9
	vmbo (k)	6,5	6,1-6,4
	vmbo (g/t)	6,5	6,3-6,5
Slaagpercentage 2014	vmbo (b)	100%	96,9%
	vmbo (k)	100%	94,9%
	vmbo (g/t)	91,7%	93,4%

Waskemeer vmbo (g)t en havo/vwo onderbouw locatie

Rendement onderbouw		1-10-2014
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven	vmbo (k)	100%
	vmbo (g/t)	100%
	havo	100%

Rendement bovenbouw		Landelijk	
% leerlingen van leerjaar 3 naar diploma zonder zittenblijven/zakken	vmbo (g/t)	90%	80-92%
Gemiddeld examencijfer 2014	vmbo (g/t)	6,6	6,3-6,5
Slaagpercentage 2014	vmbo (g/t)	97,6%	93,4%

7 Overige rapportages

Huisvesting

In 2014 kwam een einde aan een driejarige periode van (ver) nieuwbouw. In 2012 werd de nieuwe Splitting in gebruik genomen, na een tijdelijk verblijf van ruim anderhalf op de Wuiteweg. Begin 2014 werd de nieuwbouw van de locatie Raai in gebruik genomen door leerlingen, docenten, leiding en OOP. Ook zij hadden anderhalf jaar op de Wuiteweg “gewoond”.

De Centrale Diensten konden begin 2014 ook hun intrek weer nemen op de locatie Raai, na een verblijf op de locatie Zanding van bijna anderhalf jaar.

Beide verhuisperiodes zijn voorspoedig en zonder veel tegenslagen verlopen.

Beide nieuwe scholen maken gebruik van een koude-warmte opslagsysteem voor verwarming en koeling. Voor een optimaal gebruik van dit systeem is een monitoring opgezet met ondersteuning van Royal Haskoning.

CSG Liudger heeft in het kader van duurzaamheid hier zelf de benodigde € 600.000 voor op tafel gelegd. Bij dit gehele project is de gemeente subsidieverstrekker en verantwoordelijk voor het uiteindelijke financiële resultaat. De bijdrage van CSG Liudger is gemaximaliseerd op 3,8 miljoen (inclusief de € 600.000). De slotbijdrage in 2014 was € 549.418,00

In 2014 werden ook plannen ontwikkeld om zonnepanelen op de daken van beide locaties te plaatsen door subsidie aanvragen in te dienen. De subsidie op dit project van € 240.000 is inmiddels verleend en we hopen in 2015 de werkzaamheden uit te voeren.

In november is de gemeente gestart met de terreininrichting. Dit project loopt door tot 1 juni 2015. Er worden waterpartijen gegraven rondom de Splitting en de Raai. Het resultaat dat we hopen te bereiken is een groene parkachtige omgeving, waar het voor veel mensen goed toeven is. De kosten voor de terreininrichting zijn voor de gemeente.

In het kader van “een gezond schoolplein” werd een subsidieaanvraag gedaan van € 50.000, welke gehonoreerd is.

Deze subsidie zal gebruikt worden voor vormgeving en inrichting van de nieuwe schoolpleinen: de uitvoering staat voor 2015 gepland.

Risico analyse

Het financieel beleid is erop gericht de continuïteit van de organisatie te waarborgen en optimale randvoorwaarden te creëren voor missie en doelstellingen van CSG Liudger. Op lange termijn moeten de continuïteit van het onderwijs, de werkgelegenheid en de materiële voorzieningen gewaarborgd worden op het niveau van de geprognoseerde leerlingaantallen. De basis is gelegen in de jaarlijkse toestroom van nieuwe leerlingen naar de school. Dit biedt de beste garantie dat voldoende financiële randvoorwaarden aanwezig zijn om missie en visie blijvend te realiseren.

Om de continuïteit te waarborgen is weerstandsvermogen (vrij besteedbare reserve) nodig. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen is afhankelijk van het risicoprofiel.

Daarom is in 2014 weer een risicoanalyse uitgevoerd. De risicoanalyse is opgesteld door het College van Bestuur in samenwerking met de vijf locatiedirecteuren en de controller. Doelstelling van de risicoanalyse is om de interne en externe omgevingsfactoren die van invloed zijn op de onderwijsorganisatie in beeld te brengen en hiervan de afzonderlijke risico's in te schatten. Omdat enkele risicoaspecten een grotere invloed hebben op de financiële positie van de school dan ander factoren, zijn die extra gewichten toegekend.

De risicoanalyse is een momentopname, derhalve is het gewenst deze regelmatig in samenhang met de beleidscyclus periodiek uit te voeren. Voor CSG Liudger doen we het dan ook jaarlijks in oktober/november.

Uit de uitgevoerde analyse bleek dat CSG Liudger een laag tot gemiddeld risicoprofiel heeft. Uit de uitkomst lijkt het of er een lichte afname te bespeuren valt van de gesignaleerde risico's, dus van gemiddeld naar laag. Dit zal mede veroorzaakt zijn door een buitengewone goede aanmelding, waardoor het leerlingaantal steeg van 2907 naar 3059

Bij een laag risicoprofiel ligt de norm voor het weerstandsvermogen tussen de 7 en 10%, bij gemiddeld risicoprofiel tussen de 10 en 15% en bij een hoog risicoprofiel tussen de 15 en 20%.

Op basis van de uitgevoerde risicoanalyse, dient de omvang van het weerstandsvermogen 10% te zijn. Het weerstandsvermogen lag eind 2014 goed op peil.

Risico's

De uitkomsten van de risicoanalyse leidde niet tot de noodzaak tot grote bijstellingen. Als belangrijkste risico's werden genoemd de leerlingen krimp vanaf 2016 en de gemiddelde hoge leeftijd van het personeel. Besloten is daarom in 2014 de voorwaarden voor vaste benoemingen aan te scherpen en te zorgen voor een flexibele schil.

Financiën

Samenvatting balans

		2014	2013	Toe(+)/af(-) name
		€	€	€
1 Activa	Vaste activa	7.869.483	4.982.990	2.886.493
2	Vlottende activa	2.613.513	6.653.460	-4.039.947
		10.482.996	11.636.450	-1.153.454
3 Passiva	Eigen vermogen	6.124.420	6.838.592	-714.172
4	Voorzieningen	999.757	831.410	168.347
5	Kortlopende schulden	3.358.819	3.966.448	-607.629
		10.482.996	11.636.450	-1.153.454

		€
Toename Materiële vaste activa		23.820
Toename Financiële vaste activa (verschuiving van liquide middelen)		2.862.673
1 Vaste activa per saldo toegenomen		<u>2.886.493</u>
Afname voorraden		-9.285
Toename vorderingen per saldo		401.452
Afname liquide middelen (verschuiving naar financiële vaste activa)		-4.432.114
2 Vlottende activa per saldo afgenomen		<u>-4.039.947</u>
3 Afname eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves		<u>-714.172</u>
Afname voorziening spaarverlof		-4.410
Vorming voorziening persoonlijk budget		163.000
Afname voorziening jubilea		-7.000
Toename onderhoudsvoorziening		16.757
4 Voorzieningen per saldo toegenomen		<u>168.347</u>
Crediteuren en overige kortlopende schulden lager		-448.352
Overlopende passiva lager		-159.277
5 Kortlopende schulden per saldo afgenomen		<u>-607.629</u>

Exploitatieresultaat

Het negatieve exploitatieresultaat ad. € 714.172 is in grote lijnen als volgt te specificeren:

	Baten	Lasten	Resultaat	
	€	€	Werkelijk €	Begroot €
1. Personele baten en lasten	19.416.615	19.282.921	133.694	0
2. Materiële baten en lasten				
Locaties	1.411.128	1.441.925	-30.797	0
Centraal	1.764.212	2.190.463	-426.251	-220.000
Boekenfonds	895.094	947.014	-51.920	50.000
3. Financiële baten en lasten	218.655	8.135	210.520	170.000
4. Eigen bijdrage nieuwbouw		549.418	-549.418	-450.000
Totaal	23.705.704	24.419.876	-714.172	-450.000

Financiële positie op balansdatum

De algemene reserve (het eigen vermogen exclusief de bestemmingsreserves) bedraagt 2,4 mln. euro, dit is 10,1% van de totale baten. Het bestuurlijk toetsingskader geeft aan dat de algemene reserve minimaal 10% van de totale jaarlijkse baten moet zijn. In 2009 is het begrip **kapitalisatiefactor** geïntroduceerd. De onderstaande opstelling is gebaseerd op de door de VO-raad uitgebrachte leidraad voor VO-instellingen "Toekomstgericht financieel sturen, hoe doe je dat?".

De kengetallen 2013 en 2014 zijn berekend aan de hand van de in de jaarrekening opgenomen balans en staat van baten en lasten. De kengetallen 2012 zijn berekend in de jaarrekening 2012 uit de balans en de staat van baten en lasten van 2012. De gemiddelde kengetallen VO 2013 zijn ontleend aan de "Financiële gegevens Voortgezet Onderwijs Jaarrekening 2009 tot en met 2013" van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

BEOORDELINGSINSTRUMENTARIUM

Vermogensbeheer

1. Kapitalisatiefactor
Balanstotaal +/- boekwaarde gebouwen en terreinen / totale baten
2. Weerstandsvermogen
Eigen vermogen / totale baten
3. Solvabiliteit
Eigen vermogen / totaal vermogen

Budgetbeheer

4. Rentabiliteit
Resultaat / totale baten
5. Liquiditeit (current ratio)
Vlottende activa / kortlopende schulden

Kengetallen			
2014	2013	2012	Gemiddelde VO 2013
44,2%	45,7%	50,0%	40,5%
25,8%	26,9%	23,5%	26,4%
0,58	0,59	0,47	0,49
-3,0%	4,8%	-2,8%	3,0%
0,78	1,68	1,40	1,79

COMPONENTEN KAPITALISATIEFACTOR

1. Financiering vervanging materiële vaste activa
Materiële vaste activa excl. gebouwen en terreinen
Financieringsbehoefte mva in % van de mva
Financieringsbehoefte mva in €
Financieringsbehoefte mva in % van de totale baten **a**
2. Transactieliquiditeit voor de kortlopende schulden
Kortlopende schulden
Transactieliquiditeit voor de kortlopende schulden in % van de totale baten **b**

2014	2013	Signaalwaarde	2014 t.o.v. signaalwaarde
11.193.905	9.720.203		
50%	50%		
5.596.953	4.860.101		
23,6%	19,1%	18,3%	5,3%
3.358.819	3.966.448		
14,2%	15,6%	11,7%	2,5%

COMPONENTEN KAPITALISATIEFACTOR

3. Benodigde liquiditeit voor afdekken van (rest-)risico's (de buffercapaciteit)

Kapitalisatiefactor in € (balanstotaal)

af: financiering vervanging materiële vaste activa

af: transactieliquiditeit voor de kortlopende schulden

de buffercapaciteit in €

de buffercapaciteit in % van de totale baten

c

de buffercapaciteit in €

af: privaat vermogen

de gecorrigeerde buffercapaciteit in €

de gecorrigeerde buffercapaciteit in % van de totale baten

Kapitalisatiefactor (controletotaal)

a+b+c

2014	2013	Signaal- waarde	2014 t.o.v. signaal- waarde
10.482.996	11.636.450		
-5.596.953	-4.860.101		
-3.358.819	-3.966.448		
1.527.224	2.809.901		
6,4%	11,0%	5,0%	1,4%
1.527.224	2.809.901		
-204.200	-204.200		
1.323.024	2.605.701		
5,6%	10,2%	5,0%	0,6%
44,2%	45,7%	35,0%	9,2%

Gang van zaken gedurende het verslagjaar

Resultaten boekjaar

De jaarrekening sluit met een tekort van € 714.172. Dit resultaat laat zich als volgt specificeren:

	Werkelijk	Begroting	Verschil	
	€	€	€	%
Personeel: 1. Saldo baten en lasten	133.694	0	133.694	-18,7%
Materieel: 2. Saldo <i>materiële</i> baten en lasten	-457.048	-220.000	-237.048	64,0%
3. Saldo <i>financiële</i> baten en lasten	210.520	170.000	40.520	-29,5%
4. Eigen bijdrage nieuwbouw	-549.418	-450.000	-99.418	76,9%
	-795.946	-500.000	-295.946	111,5%
Boekenfonds: 5. Saldo baten en lasten	-51.920	50.000	-101.920	7,3%
Totaal	-714.172	-450.000	-264.172	100,0%

Overzicht van het verschil tussen werkelijk en begroting.

Rijksbijdrage personeel
Overige personele baten
Totaal personele baten

Lonen en salarissen (incl. sociale lasten)
Overige personele lasten
Totaal personele lasten

Saldo personele baten en lasten

Rekening 2014	Begroting 2014	Verschil tussen rekening en begroting	Resultaat hoger of lager (-) dan begroot
€	€	€	€
18.553.474	18.652.000	-98.526	
863.141	538.300	324.841	
19.416.615	19.190.300	226.315	
17.812.656	18.028.300	-215.644	
1.470.265	1.162.000	308.265	
19.282.921	19.190.300	92.621	
133.694	0	133.694	133.694

Overzicht van het verschil tussen werkelijk en begroting
(vervolg).

	Rekening 2014	Begroting 2014	Vershil tussen rekening en begroting	Resultaat hoger of lager (-) dan begroot
	€	€	€	€
Rijksbijdrage materieel	2.664.230	2.624.514	39.716	
Ouderbijdragen	21.590	72.562	-50.973	
Bijdragen voor diverse activiteiten voor leerlingen	293.079	0	293.079	
Overige baten	196.442	42.370	154.072	
Totaal materiële baten	3.175.341	2.739.446	435.895	
Overige personeelskosten (reiskosten, attenties e.d.)	196.968	85.762	111.206	
Afschrijvingen (exclusief afschrijving boeken)	478.847	431.177	47.670	
Huren	109.687	129.390	-19.703	
Dotatie onderhoudsvoorziening	226.640	402.869	-176.229	
Klein onderhoud en exploitatie	177.736	7.000	170.736	
Energie en water	306.264	410.761	-104.497	
Schoonmaakkosten	413.796	355.031	58.765	
Heffingen in verband met huisvesting	18.602	29.087	-10.485	
Kantoorbenodigdheden, portokosten	42.075	40.682	1.393	
Reproductiekosten	146.208	120.887	25.321	
Abonnementen en contributies	74.789	80.335	-5.546	
Telefoon- en internetkosten	81.211	65.200	16.011	
Administratie- en beheer	277.775	262.418	15.357	
Kosten In- en externe communicatie	102.971	54.390	48.581	
Huishoudelijke uitgaven	110.812	95.964	14.848	
Kosten voor diverse activiteiten leerlingen (Onderwijskundige) projecten	283.164	0	283.164	
	34.931		34.931	
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	442.541	352.379	90.162	
Heffingen en rechten	31.933	36.114	-4.181	
Totaal materiële lasten	3.556.950	2.959.446	597.504	
Saldo materiële baten en lasten	-381.609	-220.000	-161.609	-161.609
Aanpassingen aan gebouwen en terreinen	624.858	450.000	174.858	
Saldo optimalisatie huisvesting	-624.858	-450.000	-174.858	-174.858
Bijdragen boekenfonds (incl. Rijksbijdrage leermiddelen)	895.094	867.914	27.180	
Kosten boekenfonds (incl afschrijvingskosten voorraad)	947.014	817.914	129.100	
Saldo boekenfonds	-51.920	50.000	-101.920	-101.920
Rentebaten	218.655	175.000	43.655	
Rentelasten	8.135	5.000	3.135	
Saldo financiële baten en lasten	210.520	170.000	40.520	40.520
Exploitatieresultaat lager dan begroot	-714.172	-450.000	-264.172	-264.172

Verklaring lager exploitatieresultaat in grote lijnen

	€
Hogere verrekening kosten wachtgeld; hogere lumpsum personeel	-98.000
Overige aanvullende personele bekostiging	175.000
Overige personele baten per saldo hoger (waaronder vrijval reserve Rebound)	149.000
transporteren	226.000

Verklaring lager exploitatieresultaat in grote lijnen (vervolg)

	€
transport	226.000
Lonen en salarissen per saldo lager	195.000
Dotatie aan voorziening persoonlijk budget hoger	-163.000
Hogere vervangingskosten	-150.000
Scholingskosten lager	52.000
Overige personele lasten hoger	-26.000
Teruggaaf BTW 2009-2013	95.000
Uitgaven optimalisatie huisvesting	-75.000
Uitgaven (onderwijskundige) projecten	-35.000
Kosten nieuwbouw hoger	-99.000
Kosten werkzaamheden door derden hoger	-82.000
Baten en lasten boekenfonds per saldo hoger	-102.000
Financiële baten en lasten per saldo hoger	41.000
Lasten In- en Externe Communicatie hoger	-49.000
Overige baten en lasten per saldo hoger	-92.000
Totaal	-264.000

Analyse verschil exploitatieresultaat 2014 ten opzichte van 2013

	2014	2013
Exploitatieresultaat (afgerond op € 1.000)	-714.172	1.225.176

Het positieve exploitatieresultaat van 2013 is vooral veroorzaakt door een aantal extra (en deels onvoorziene) baten. Aanvullende bekostiging, vrijval onderhoudsvoorziening, teruggaaf btw en vrijval van gepassiveerde subsidies leverden € 2.014.000 op. Voor 2014 was een negatief resultaat van € 450.000 voorzien. De overschrijding van € 264.000 is vooral een gevolg van de (niet voorziene) dotatie aan de voorziening persoonlijk budget van € 163.000 en de overschrijding kosten nieuwbouw van € 99.000.

Begroting 2015

Voor het boekjaar 2015 is de volgende begroting vastgesteld.

Baten	€	Lasten	€
Rijksbijdragen	23.318.972	Personele lasten	20.199.111
Overige baten	971.866	Afschrijvingslasten	719.087
Financiële baten	100.000	Huisvestingslasten	1.302.395
		Overige lasten	2.165.245
		Financiële lasten	5.000
	24.390.838		24.390.838

Continuïteitsparagraaf

Het College van Bestuur heeft met behulp van een Financieel Besturingsmodel een Financieel Meerjarenkader tot en met 2020 uitgewerkt. De in het model gehanteerde leerlingenaantallen zijn ontleend aan een door Verus verstrekte prognose, gebaseerd op demografisch onderzoek. Daarnaast heeft de school een meerjarenformatieplan opgesteld. De aantallen leerlingen zullen volgens verwachting de komende drie jaar licht afnemen, maar dit zal geringe invloed hebben op de personele formatie. Dit heeft mede te maken dat CSG Liudger een flexibele personeelsschil heeft van ongeveer 13,4% van tijdelijke medewerkers.

Zowel de inzet van OP als het OOP zal worden afgestemd op de leerlingenontwikkeling. De flexibele schil van 13,4% zal verder worden uitgebouwd naar 20%. Bij dalende leerlingaantallen zal eerst de flexibele schil worden aangesproken.

In het jaar 2017 is er de mogelijkheid het management te verkleinen door vertrek lid CvB. Het aantal overige medewerkers zal dan constant blijven of licht groeien. Het besluit hierover wordt genomen door de RvT.

Continuïteitsparagraaf (vervolg)

De financiële structuur zal ook niet wijzigen en het huisvestingsbeleid hoeft niet aangepast te worden door sterk dalende leerlingaantallen (zie hiervoor ook hoofdstuk 7 huisvesting). CSG Liudger heeft op alle locaties zo goed als nieuwe gebouwen. Voor ieder locatie is een meerjarenonderhoudsplan aanwezig. Grote onderhoudskosten zijn niet te verwachten. De voorzieningen voor huisvesting zijn daarnaast goed op peil.

Hieronder het meerjarenkader in cijfers (x € 1000).

Kengetal

Personele bezetting in fte

- Management/directie
- Onderwijzend personeel
- Overige medewerkers

Aantal leerlingen

2014	2015	2016	2017
7	7	7	6
194	192	188	189
79	79	79	78
3.060	3.020	2.948	2.971

Balans

Activa

Vaste activa

Vorraden

Vorderingen

Liquide middelen

Totaal activa

Passiva

Eigen vermogen

Voorzieningen

Kortlopende schulden

Totaal passiva

2014	2015	2016	2017
werkelijk x € 1.000	prognose x € 1.000	prognose x € 1.000	prognose x € 1.000
7.869	8.386	8.152	8.003
9	18	18	18
1.415	1.009	1.001	997
1.190	1.465	1.539	1.872
10.483	10.878	10.710	10.891
6.124	6.317	6.304	6.320
1.000	978	845	1.015
3.359	3.584	3.561	3.555
10.483	10.878	10.710	10.891

Staat van baten en lasten

Baten

Normatieve Rijksbijdragen personeel

Normatieve Rijksbijdragen materieel

Overige rijksbijdragen

Overige Baten

Subtotaal baten

Lasten

Personele lasten

Afschrijvingslasten

Huisvestingslasten

Overige lasten

Subtotaal lasten

Financiële baten

Financiële lasten

Subtotaal financiële baten en lasten

Exploitatieresultaat

% personele lasten / totale lasten

% afschrijvingslasten / totale lasten

% huisvestingslasten / totale lasten

% overige lasten / totale lasten

2014	2015	2016	2017
werkelijk x € 1.000	prognose x € 1.000	prognose x € 1.000	prognose x € 1.000
18.553	18.934	18.990	18.594
2.664	2.837	2.855	2.843
1.044	1.548	1.426	1.437
1.226	972	954	945
23.487	24.291	24.225	23.819
19.480	20.199	20.200	19.739
662	719	712	696
1.878	1.302	1.275	1.284
2.392	2.165	2.156	2.188
24.412	24.386	24.343	23.908
219	100	110	110
8	5	5	5
211	95	105	105
-714	0	-13	17
79,8%	82,8%	83,0%	82,6%
2,7%	2,9%	2,9%	2,9%
7,7%	5,3%	5,2%	5,4%
9,8%	8,9%	8,9%	9,2%

Ratio's	2014	2015	2016	2017
Eigen vermogen incl. bestemmingsreserves	6.124	6.317	6.304	6.320
Totale baten	23.706	24.391	24.335	23.929
Weerstandsvermogen	25,83%	25,90%	25,90%	26,41%
Algemene reserve	2.388	2.195	2.182	2.198
Totale baten	23.706	24.391	24.335	23.929
Algemene reserve	10,07%	9,00%	8,97%	9,19%
Eigen vermogen	6.124	6.317	6.304	6.320
Totaal passiva	10.483	10.878	10.710	10.891
Solvabiliteit	58,42%	58,07%	58,86%	58,04%
Vlottende activa	2.614	2.492	2.558	2.887
Vlottende passiva	3.359	3.584	3.561	3.555
Liquiditeit (current ratio)	0,78	0,70	0,72	0,81
Balans totaal	10.483	10.878	10.710	10.891
Totaal baten	23.706	24.391	24.335	23.929
Kapitalisatiefactor	44,22%	44,60%	44,01%	45,51%
Exploitatieresultaat	-714	0	-13	17
Totaal baten	23.706	24.391	24.335	23.929
Rentabiliteit	-3,01%	0,00%	-0,05%	0,07%

De exploitatierekening laat geringe overschotten en tekorten zien. Deze geprognostiseerde resultaten zijn zodanig klein, dat vastgesteld kan worden, dat de school in de komende jaren steeds sluitende begrotingen zal kunnen presenteren.

Interne beheersmaatregelen

Sinds 2012 laat het College van Bestuur jaarlijks een risicoanalyse uitvoeren. Het uit deze risicoanalyse volgende risico-profiel is laag tot gemiddeld. Het eigen vermogen, uitgedrukt in een percentage van de totale baten, is 10,1%.

Dit percentage past goed bij het risicoprofiel van de school en is bovendien in overeenstemming met het in het Bestuurlijk Toetsingskader vastgestelde minimum van 10%.

College van Bestuur en Raad van Toezicht worden driemaandelijks geïnformeerd over de financiële positie van de school. De kwartaalrapportage wordt besproken door de auditcommissie van de Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de controller. In 2014 zijn de rapportages aangepast en verbeterd. Naast de exploitatiecijfers is er aandacht voor de balans-positie, de liquiditeit, de ontwikkeling van het resultaat en analyses van afwijkingen van de begroting.

De locatiedirecteuren ontvangen maandelijks exploitatieoverzichten van hun locatie. Door deze frequente rapportage worden begrotingsoverschrijdingen tijdig gesignaleerd en kunnen zonodig maatregelen worden getroffen.

In het verslagjaar is een digitaal inkoopfactuurverwerkingssysteem ingevoerd. Alle inkoopfacturen gaan digitaal door de organisatie naar de bevoegde personen. De inkoopfacturen worden niet betaalbaar gesteld als zij niet door de juiste personen zijn geautoriseerd. Vastgesteld kan worden dat het systeem goed werkt. Naast een snellere doorloop van de inkoopfacturen is er sprake van een toenemend kostenbewustzijn bij de budgetverantwoordelijken.

Tenslotte is in het verslagjaar een begin gemaakt met de invoering van een digitaal ouderbijdragesysteem. Doel hiervan is om duidelijker met de ouders te communiceren over de aard en betaling van ouderbijdragen en bijdragen voor activiteiten als excursies en werkweken. Daarnaast biedt het systeem mogelijkheden voor betere bewaking van te ontvangen gelden en een groot deel van de bijdragen wordt sneller ontvangen door het gebruik van Ideal.

Treasury management

De belangrijkste doelstelling van het treasury management van de school is het beheersen van de financiële risico's.

De afgelopen jaren heeft de scholengemeenschap veel eigen middelen ingezet ten behoeve van de diverse nieuwbouw- en renovatieprojecten en heeft zij geen vreemd geld aangetrokken.

Treasury management (vervolg)

Het College van Bestuur heeft het treasurystatuut in 2014 aangepast, met strikte inachtneming van de Regeling Beleggen en Belenen.

In het verslagjaar is de obligatieportefeuille en overige liquiditeiten overgedragen aan vermogensbeheerder Schretlen & Co. Daarnaast is een deel van de liquiditeiten ondergebracht bij de ABN.

De portefeuille bij Schretlen is als volgt opgebouwd:

Vastrentende waarden	€ 2.277.205 looptijden 2016 tot en met 2023
Liquiditeiten	€ 2.328.537 looptijd niet van toepassing

ABN Amro

Spaarrekening	€ 1.000.000 looptijd niet van toepassing
---------------	--

De controller is belast met de uitvoering van de treasuryfunctie. Het met facilitaire en economische zaken belaste lid van het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het treasurybeleid.

Drachten, 21 mei 2015

drs. J. Vogel, voorzitter College van Bestuur

K. Hoogeveen, lid College van Bestuur

JAARREKENING 2014

A BALANS**1 ACTIVA****Vaste Activa****1.2** Materiële vaste activa**1.3** Financiële vaste activa**Totaal vaste activa****Vlottende activa****1.4** Voorraden**1.5** Vorderingen**1.7** Liquide middelen**Totaal vlottende activa****TOTAAL ACTIVA**

31 december 2014		31 december 2013	
€	€	€	€
3.150.296		3.126.476	
4.719.187		1.856.514	
	7.869.483		4.982.990
8.903		18.188	
1.414.349		1.012.897	
1.190.261		5.622.375	
	2.613.513		6.653.460
	10.482.996		11.636.450

2 PASSIVA**2.1** Eigen vermogen**2.2** Voorzieningen**2.4** Kortlopende schulden**TOTAAL PASSIVA**

31 december 2014		31 december 2013	
€	€	€	€
	6.124.420		6.838.592
	999.757		831.410
	3.358.819		3.966.448
	10.482.996		11.636.450

JAARREKENING 2014

B STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2014		Begroting 2014		2013	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen	22.260.799		22.144.428		23.841.436	
3.2 Overige overheidsbijdragen	0		0		14.025	
3.5 Overige baten	1.226.250		653.232		1.206.398	
Totaal baten		23.487.049		22.797.660		25.061.859
4 Lasten						
4.1 Personele lasten	19.479.889		19.276.062		19.680.678	
4.2 Afschrijvingen	661.878		431.177		597.172	
4.3 Huisvestingslasten	1.877.583		1.784.139		2.062.828	
4.4 Overige lasten	2.392.391		1.926.282		1.893.191	
Totaal lasten		24.411.741		23.417.660		24.233.869
Saldo baten en lasten		-924.692		-620.000		827.990
5 Financiële baten en lasten		210.520		170.000		397.186
Resultaat		-714.172		-450.000		1.225.176
6 Belastingen	0		0		0	
7 Resultaat deelnemingen	0		0		0	
Resultaat na belasting		0		0		0
Nettoresultaat		-714.172		-450.000		1.225.176

C KASSTROOMOVERZICHT

	2014		2013	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering voor belasting	-924.692		827.990	
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	661.878		597.172	
- Dotaties voorzieningen	412.766		483.105	
- Onttrekkingen voorzieningen	-244.419		-951.683	
Veranderingen in werkkapitaal:				
- Voorraden	9.285		524.585	
- Vorderingen	-337.330		35.686	
- Kortlopende schulden	-607.629		-1.083.329	
		-1.030.141		433.526
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
- Ontvangen interest	146.398		320.484	
- Betaalde interest				
		146.398		320.484
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		-883.743		754.010
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
- (Des)investerings materiële vaste activa	-685.698		-872.241	
- (Des)investerings financiële vaste activa	-2.798.746		786.829	
- Koersverschillen	-63.927		-65.595	
- Herrubricering vaste activa	0		-522.790	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-3.548.371		-673.797
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutatie kredietinstellingen	0		0	
Mutatie overige langlopende schulden	0		0	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		0		0
Mutatie liquide middelen		-4.432.114		80.213
Beginstand liquide middelen	5.622.375		5.542.162	
Mutatie liquide middelen	-4.432.114		80.213	
Eindstand liquide middelen		1.190.261		5.622.375

A.1 JAARREKENING**GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING IN DE JAARREKENING****Algemeen**

De jaarrekening is opgesteld in €.

De statutaire vestigingsplaats van de stichting is Drachten.

Adres: Raai 200, 9202 HX

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de regeling Jaarverslag Onderwijs (WJZ/2007/50507) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de wijziging van de Regeling Jaarverslag Onderwijs (VO/FBI-2009/107875) d.d. 28 april 2009 en WJZ-2010/237131 d.d. 22 september 2010.

In deze regelingen worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving ook van toepassing verklaard op de onderwijssector.

De jaarrekening is opgemaakt op 21 mei 2015.

Waardering van de activa en de passiva**Oordelen en schattingen**

Bij de toepassing van de grondbeginselen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de stichting zich diverse oordelen en schattingen. De belangrijkste oordelen en schattingen, inclusief de bijbehorende veronderstellingen, zijn toegelicht bij de posten waar deze van toepassing zijn.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend en indien er voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen

Materiële vaste activa

De gebouwen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen. Alle onderhoudskosten worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Alleen gebouwen, die gefinancierd zijn met eigen middelen, zijn gewaardeerd en in de balans opgenomen. De overige door de stichting beheerde gebouwen zijn juridisch wel, doch economisch geen eigendom van de stichting. Aan deze gebouwen is in de balans dan ook geen waarde toegekend.

De inventarissen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen. Alle onderhoudskosten worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Inventarissen met een lagere waarde dan € 500,00 worden niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

De voorraad boeken van het boekenfonds is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met 20% afschrijving.

De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met de restwaarde. Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als schattingswijziging verantwoord.

Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs dan wel de lagere opbrengstwaarde. Indien de verwachte opbrengstwaarde belangrijk hoger is dan de boekwaarde en besloten is tot verkoop, wordt overgegaan tot een incidentele herwaardering die verwerkt wordt in een herwaarderingsreserve. Bij de realisatie van de waardestijging wordt de herwaardering als afzonderlijke post in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Financiële vaste activa

De hieronder begrepen deelnemingen worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde

Overige effecten:

Gekochte obligaties.

Gekochte obligaties zijn primaire financiële vaste activa met vaste of bepaalde betalingen die van derden zijn gekocht

Bij de eerste verwerking van financiële vaste activa worden deze opgenomen tegen reële waarde, vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. Na de eerste waardering wordt gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode. Baten en lasten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt via het amortisatieproces.

Geamortiseerde kostprijs

De geamortiseerde kostprijs wordt bepaald door middel van de effectieve rentemethode, verminderd met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid. In de berekening wordt rekening gehouden met agio of disagio op het moment van verkrijging en transactiekosten en honoraria die een integraal onderdeel van de effectieve rentevoet zijn.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs dan wel lagere opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs van de voorraad wordt bepaald op grond van de 'First-in-First-out' regel. De waardering van de voorraden wordt waar nodig verminderd met een voorziening wegens incurantheid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn nominaal gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders vermeld staan deze ter vrije beschikking

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de voorziening voor jubileumuitkeringen, waarbij de volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- disconteringsvoet: 2,5%
- blijfkans: variabel
- basis berekening: maximum schaalbedrag

Pensioen

De stichting heeft ten behoeve van haar medewerkers een pensioenregeling afgesloten, die kwalificeert als een toegezegde bijdragegeling.

De stichting loopt geen risico met betrekking tot toekomstige actuariële verliezen en heeft enkel de verplichting de overeengekomen bijdragen aan de verzekeringsmaatschappij te betalen. Deze bijdragen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verwerkt. De nog te betalen en terug te ontvangen bijdragen worden opgenomen onder de kortlopende schulden, respectievelijk vorderingen.

De dekkingsgraad van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds op 31 december 2014 is 101,1%. Vanaf 2015 moeten pensioenfondsen bij beleidsbeslissingen gebruik maken van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De 'oude' dekkingsgraad (tot en met 2014) was een momentopname van de financiële positie aan het einde van de maand. De beleidsdekkingsgraad op 30-4-2015 was 102,0%. Omdat de financiële situatie onvoldoende blijft, moet ABP voor 1-7-2015 een nieuw herstelplan indienen bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB).

Kortlopende schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld

Bepaling van het exploitatiesaldo

Bij de bepaling van het exploitatiesaldo gelden de volgende beginselen:

Rijksbijdragen

De normatieve rijksbijdrage per cursusjaar is naar rato van het aantal verstreken kalendermaanden opgenomen in de jaarrekening.

De doelsubsidies zonder terugbetalingsverplichting worden in beginsel direct verantwoord als bate. Indien er in de komende perioden nog prestaties te leveren c.q. kosten te maken zijn met betrekking tot het doel van de subsidie dan wordt deze verantwoord onder de kortlopende schulden.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst- en verliesrekening verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Overige baten

De vrijwillige ouderbijdragen van een volledig cursusjaar worden toegerekend aan het boekjaar waarin de vordering ontstaat, rekening houdende met een bepaald percentage oninbaarheid.

KOSTEN

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Rente

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd zijn

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij het gebruik van de indirecte methode wordt de kasstroom uit operationele activiteiten afgeleid uit het resultaat. Het resultaat waar het kasstroomoverzicht van uitgaat, wordt aangepast aan de volgende posten:

- mutaties in voorraden en operationele vorderingen en schulden, waaronder de debiteuren en de crediteuren, voorzieningen en overlopende posten maar geen investeringscrediteuren;
- resultaatposten die geen kasstroom tot gevolg hebben in dezelfde periode.
- resultaatposten waarvan de ontvangsten en uitgaven niet classificeren als operationele activiteiten, maar als investerings- of financieringsactiviteiten.

Rubricering van ontvangsten en uitgaven uit hoofde van intrest:

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van intrest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Financiële verplichtingen

Bij de eerste opname van financiële verplichtingen worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met (in geval van een financiële verplichting die niet tegen reële waarde, met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, is opgenomen) de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

Derivaten en hedge accounting

De instelling scheidt een in een contract besloten derivaat ('embedded derivate') af van het basiscontract indien

- er geen nauw verband bestaat tussen de economische kenmerken en risico's van het in het contract besloten derivaat en de economische kenmerken en risico's van het basiscontract;
- een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat zou voldoen aan de definitie van een derivaat; en
- het samengestelde instrument wordt niet tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van de reële waardeveranderingen in het resultaat.

Financiële instrumenten**Algemeen**

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen, zoals vorderingen en schulden. De instelling handelt niet in deze financiële instrumenten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instelling verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze derivaten worden door de instelling niet gesepareerd van het basiscontract en derhalve in overeenstemming met het basiscontract verwerkt.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering
Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd

Leningen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de grondslag voor langlopende schulden.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de grondslagen voor financiële vaste activa en vorderingen

Overige financiële verplichtingen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de grondslag voor kortlopende schulden.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren betreffen vorderingen op subsidieverstrekkers en vorderingen op overige debiteuren. Het kredietrisico inzake deze vorderingen is beperkt.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

STICHTING VOOR CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS VOOR DE REGIO OOST FRIESLAND

JAARREKENING 2014

A.1.4 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschafprijs 31-12-2013	Afschrijvingen cumulatief 31-12-2013	Boekwaarde 31-12-2013	Investerings	Desinveste- ringen	Afschrijving	Aanschafprijs 31-12-2014	Afschrijvingen cumulatief 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2014
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.2.1 Gebouwen en terreinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2 Inventaris en apparatuur	9.720.203	7.133.317	2.586.886	585.236	70.759	409.028	10.234.680	7.542.345	2.692.335
1.2.3 Andere bedrijfsmiddelen	788.004	248.414	539.590	171.221		252.850	959.225	501.264	457.961
Totaal materiële vaste activa	10.508.207	7.381.731	3.126.476	756.457	70.759	661.878	11.193.905	8.043.609	3.150.296

Overzicht van de afschrijvingspercentages

1.2.2 Computerapparatuur	25,00	1.2.2 Schoolmeubilair	5,00
1.2.2 Audiovisuele middelen	12,50	1.2.2 Kantoormeubilair	6,67
1.2.2 Huishoudelijke apparatuur	10,00	1.2.2 Overige	10,00
1.2.2 Schoolmeubilair	5,00	1.2.3 Boeken boekenfonds	20,00

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2013	Investerings	Desinveste- ringen	Koers- verschillen 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2014
	€	€	€	€	€
1.3.6 Overige effecten	1.743.069	5.382.493	2.583.747	63.927	4.605.742
1.3.7 Overige vorderingen	113.445				113.445
Totaal financiële vaste activa	1.856.514	5.382.493	2.583.747	63.927	4.719.187

Volgens onderstaande specificatie
Renteloze lening gemeente Tytsjerksteradiel met een
looptijd van 40 jaar tot 15 juni 2040.

1.3.6. Overige effecten

	Volume	Koers	Marktwaaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2013	Investerings	Desinveste- ringen	Koers- verschillen	Boekwaarde 31-12-2014
			€	€	€	€	€	€
3,375% Bank Nederl.Gemeenten	97.000	103,50	100.395	100.395		98.547	-1.848	0
4% Nederland 08/18 15/07	93.000	113,01	105.099	100.673		100.673		0
3,75% Nederland 04/14 15/07	200.000	101,85	203.700	203.700		200.000	-3.700	0
4,0% Nederland 06/16 15/07	200.000	109,00	218.000	218.000		212.656	-5.344	0
4,5% Nederland 07/17 15/07	100.000	113,08	113.080	112.860		112.860		0
transporteren			740.274	735.628	0	724.736	-10.892	0

STICHTING VOOR CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS VOOR DE REGIO OOST FRIESLAND

JAARREKENING 2014

1.3.6. Overige effecten (vervolg)

	Volume	Koers	Marktwaaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2013	Investerings	Desinveste- ringen	Koers- verschillen	Boekwaarde 31-12-2014
			€	€	€	€	€	€
transport			740.274	735.628	0	724.736	-10.892	0
4,0% Nederland 09/19 15/07	100.000	114,31	114.310	108.690		108.690		0
Nederland 4% 2008-2018 15/07	170.000	113,01	192.117	179.350		199.634	20.284	0
Nederland 4,5 % 2007-2017 15/07	165.000	113,08	186.582	180.345		183.026	2.681	0
Nederland 4% 2009-2019 15/07	38.000	114,31	43.438	38.532		38.532		0
Nederland 4% 2009-2019 15/07	132.000	114,31	150.889	138.204		170.460	32.256	0
Nederland 4% 2006-2016 15/07	175.000	109,00	190.750	186.288		186.288		0
Nederland 3,5% 2010-2020 15/07	170.000	111,99	190.383	176.032		200.651	24.619	0
Nederland 4% 2006-2016 15/07	375.000	106,13	397.988		398.775		-788	397.988
Nederland 4,5 % 2007-2017 15/07	265.000	111,43			295.767		-477	295.290
Nederland 4% 2008-2018 15/07	263.000	114,09			300.162		-105	300.057
Nederland 4% 2009-2019 15/07	270.000	117,83			318.141		-378	317.763
Nederland 3,5% 2010-2020 15/07	170.000	118,38			201.246		-680	200.566
4% Eurofirma Basel 2009 - 2021	400.000	122,35			489.400		-20	489.380
2,375 % Rabobank 2013-2023	250.000	111,35			278.375		-2.213	276.163
3,375 Bank Nederl. Gemeenten	97.000	111,35			100.628	100.267	-361	0
Rekening courant rabobank - Schretlen					3.000.000	671.463		2.328.537
1.3.6 Totaal overige effecten			2.206.731	1.743.069	5.382.493	2.583.747	63.927	4.605.742

1.4 Voorraden

1.4.2 Vooruitbetaald op voorraden

31-12-2014		31-12-2013	
€	€	€	€
	8.903		18.188
	8.903		18.188

1.5 Vorderingen

1.5.1 Debiteuren

1.5.2 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

1.5.5 Studenten, deelnemers, cursisten

1.5.6 Leningen aan personeelsleden

1.5.7 Overige vorderingen

1.5.8 Overlopende activa

1.5.9 Af: Voorziening wegens oninbaarheid

31-12-2014		31-12-2013	
€	€	€	€
176.472		140.884	
0		42.729	
86.216		136.897	
19.960		25.655	
911.197		550.624	
220.504		121.108	
	1.414.349		1.017.897
	0		5.000
	1.414.349		1.012.897

1.5 Vorderingen (vervolg)

1.5.6. Betreft een lening aan een personeelslid. Looptijd 4 jaar. Rente 3 %. Ter dekking van het risico is een bestemmingsreserve gevormd.

1.7 Liquide middelen

- 1.7.1 Kasmiddelen
- 1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen
- 1.7.3 Deposito 's
- 1.7.4 Overige

31-12-2014	01-01-2014
€	€
4.900	6.213
185.360	433.095
0	4.380.306
1.000.001	802.761
1.190.261	5.622.375

2.1 Eigen vermogen**Algemene reserve**

- 2.1.1 Algemene reserve

2.1.2 Bestemmingsreserves (publiek)

- Personeel
- Optimalisatie huisvesting
- IEC
- (Onderwijskundige) projecten
- Boekenfonds

2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)

- Boekenfonds
- Personeel

Stand per 01-01-2014	Resultaat	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2014
€	€	€	€
2.716.590	46.117	-374.857	2.387.850
2.449.630			2.449.630
750.000	-624.857	374.857	500.000
69.237	-48.581		20.656
300.000	-34.931		265.069
348.935	-51.920		297.015
178.545		5.695	184.240
25.655		-5.695	19.960
6.838.592	-714.172	0	6.124.420

Algemene reserve

De algemene reserve is vooral bedoeld voor het afdekken van toekomstige risico's in de financiële bedrijfsvoering. Het College van Bestuur heeft vastgesteld dat de algemene reserve minimaal 10% van de totale jaarlijkse baten moet zijn. Op balansdatum is dit percentage 10,1 (2013: 10,7).

Bestemmingsreserve personeel (publiek)

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor bepaalde toekomstige uitgaven in de personele sfeer. In het jaarlijkse formatieplan worden deze uitgaven verder toegelicht. Zaken als integraal personeelsbeleid, teamvorming en kwaliteitszorg zijn belangrijke items in het formatieplan. Tevens dient deze bestemmingsreserve als opvang voor formatieve fricties als gevolg van mogelijk toekomstige schommelingen in het leerlingenaantal.

Bestemmingsreserve personeel (privaat)

De private bestemmingsreserve personeel dient ter financiering van de aan een personeelslid verstrekte lening. De stand van deze bestemmingsreserve is gelijk aan het openstaande saldo van de lening.

Bestemmingsreserve optimalisatie huisvesting

De bestemmingsreserve optimalisatie huisvesting is bedoeld voor de financiering van de eigen bijdrage aan de nieuwbouw van de locaties Splitting en Raai. Met de gemeente Smallingerland is een eigen bijdrage van € 3.875.000 overeengekomen. In het verslagjaar is het te financieren restbedrag van deze eigen bijdrage € 273.915. Daarnaast wordt een bedrag van € 275.503 op de reserve in mindering gebracht. Dit bedrag betreft de btw-teruggaaf, die in het verslagjaar 2013 rechtstreeks ten gunste van het exploitatieresultaat is gebracht. Het College van Bestuur wil daarnaast de bestemmingsreserve aanwenden voor terreininrichting en aanpassingen in de gebouwen en heeft daaraan in het verslagjaar € 75.439 uitgegeven. Voor toekomstige aanpassingen is de bestemmingsreserve is per 31 december vastgesteld op € 500.000.

Het verloop van deze bestemmingsreserve is als volgt:

Beginsaldo op 1-1- 2014
Eigen bijdrage 2014
Aanpassingen aan gebouwen en terreinen
Herverdeling algemene reserve en bestemmingsreserves

Stand per 01-01-2014	Resultaat	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2014
€	€	€	€
750.000			750.000
	-549.418		-549.418
	-75.439		-75.439
		374.857	374.857
750.000	-624.857	374.857	500.000

Bestemmingsreserve Interne en externe communicatie

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor professionalisering van de interne- en externe communicatiemiddelen. Te denken valt aan zaken als de website, schoolgidsen, en brochures. In het verslagjaar is met name veel geïnvesteerd in vernieuwing van de website van de school.

Bestemmingsreserve (onderwijskundige) projecten

Het College van Bestuur heeft besloten om vanaf 2014 een drietal bijzondere projecten te starten. Dit zijn: vakcollege (locatie Splitting), talentklassen techniek (locatie Waskemeer) en marketing (locatie De Ring).

Bestemmingsreserve boekenfonds

Deze bestemmingsreserve is opgebouwd uit de jaarlijkse resultaten van het boekenfonds. CSG Liudger is in 1999 begonnen met een eigen boekenfonds. Tot en met 2006 zijn de boekenpakketten door de ouders betaald. Daarom is het cumulatieve resultaat tot en met 2006 gelabeld als privaat. Vanaf 2007 worden de boeken en leermiddelen door het ministerie van OC&W gefinancierd. Vanaf dat tijdstip wordt de bestemmingsreserve als publiek beschouwd.

2.2 Voorzieningen**2.2.1 Personeelsvoorzieningen**

- Spaarverlof
- Persoonlijk budget
- Jubilea

Stand per 01-01-2014	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rentemutatie	Stand per 31-12-2014	Kortlopend < 1 jaar	Langlopend > 1 jaar
€	€	€	€	€	€	€	€
4.410	0	4.410			0	0	0
0	163.000	0			163.000	0	163.000
227.000	23.790	30.790			220.000	15.000	205.000
231.410	186.790	35.200	0	0	383.000	15.000	368.000

STICHTING VOOR CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS VOOR DE REGIO OOST FRIESLAND

JAARREKENING 2014

2.2 Voorzieningen (vervolg)

	Stand per 01-01-2014	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rentemutatie	Stand per 31-12-2014	Kortlopend < 1 jaar	Langlopend > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.3 Overige voorzieningen - Onderhoudsvoorziening	600.000	225.976	209.219	0		616.757	220.000	396.757
Totaal voorzieningen	831.410	412.766	244.419	0	0	999.757	235.000	764.757

Voorziening spaarverlof

Personeelsleden kunnen aangeven deel te willen nemen aan de regeling spaarverlof, dit op grond van bepalingen in de CAO-VO. De voorziening spaarverlof voorziet in de verplichting om op het moment van verlof adequate vervanging te regelen. Opname van verlof zal in de jaren 2010 tot en met 2014 plaatsvinden.

Voorziening persoonlijk budget

In de cao-VO is geregeld dat alle personeelsleden recht hebben op een persoonlijk budget van 50 uren (op jaarbasis bij volledige betrekking). De mogelijkheid bestaat deze uren te sparen en op een later tijdstip uit te laten betalen of op te nemen. Voor de toekomstige verplichtingen, die voortvloeien uit deze regeling, is de voorziening persoonlijk budget gevormd.

Voorziening jubilea

Deze voorziening wordt gevormd door opgebouwde rechten van personeelsleden, die op enig moment een 25- of 40-jarig ambtsjubileum vieren en daarvoor de bij CAO vastgestelde ambtsgratificatie ontvangen. Opbouw van rechten begint op het moment dat een personeelslid in vaste dienstbetrekking is. Tevens wordt bij de berekening een blijfkans verondersteld, die toeneemt naarmate het dienstverband langer duurt. Verder wordt uitgegaan van het maximum bedrag (de hoogste trede) van de voor de werknemer geldende salarisschaal. Tenslotte wordt in de berekening een disconteringsvoet van 2,5% gehanteerd.

Onderhoudsvoorziening

De dotatie aan de onderhoudsvoorziening is conform de vastgestelde begroting voor 2014. Tot aan 2013 werd geen onderscheid gemaakt tussen klein en groot onderhoud en werden alle kosten ten laste van de voorziening gebracht. Met ingang van 2014 worden de kosten van klein onderhoud ten laste van de verlies- en winstrekening geboekt. In de begroting voor 2014 is hier echter nog geen rekening gehouden. Daarom is het bedrag voor klein onderhoud in 2014 in mindering gebracht op de begrote dotatie. De kosten die een link hebben met de meerjarenonderhoudsplanung (MOP), worden ten laste van de voorziening gebracht. Het blijkt dat ongeveer 60% van de geplande uitgaven in de MOP ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Het College van Bestuur heeft het minimumsaldo van de voorziening vastgesteld op € 600.000.

2.5 Kortlopende schulden

2.4.3 Crediteuren
2.4.7.: Loonheffing
2.4.7.: Premies sociale verzekeringen
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen
2.4.9 Overige kortlopende schulden
2.4.10.5 Vakantietoeslag
2.4.10.8 Vooruitontvangen bedragen
2.4.10.8 Overige subsidies OC&W / niet geoormerkt
2.4.10 Overlopende passiva

31-12-2014		01-01-2014	
€	€	€	€
	549.673		903.258
802.682		812.617	
1.309		1.483	
	803.991		814.100
	253.050		290.762
	1.042.075		1.089.021
661.671		680.004	
35.074		97.244	
13.285		92.060	
	710.030		869.307
	3.358.819		3.966.448

A.1.5 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

De volgende langlopende contracten zijn afgesloten:

Leverancier	Product	Looptijd tot	Jaarbedrag excl. BTW
ICS	schoonmaak	31-12-2015 1)	300.000
Van Dijk educatie	leermiddelen	22-3-2015 2)	700.000
Ricoh	kopieerapparatuur	1-1-2019	101.280

- 1) Jaarlijkse verlenging mogelijk tot 31-1-2020
- 2) Met optie om tweemaal met één jaar te verlengen

Vordering op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

CSG Liudger heeft een vordering van € 600.000 op het Ministerie van OC &W. Deze vordering is ontstaan in het jaar 2005, als gevolg van de overgang van schooljaarbekostiging naar kalenderjaarbekostiging. Het Ministerie zal deze vordering verrekenen op het moment dat de stichting ophoudt te bestaan. Omdat de jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling, is de reële waarde van deze vordering per balansdatum nihil.

JAARREKENING 2014

A.1.7. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3	Baten	2014		Begroting 2014		2013	
		€	€	€	€	€	€
3.1	Rijksbijdragen						
3.1.1	Rijksbijdrage OCW/LNV	22.083.387		21.394.428		23.600.922	
3.1.2	Overige subsidies OCenW:						
3.1.2.1.1	- Geoordeelde OCW Subsidies	0		0		7.155	
3.1.2.2.1	- Niet geoordeelde OCW Subsidies	177.412		750.000		233.359	
3.1.2.3.1	- Toerekening Investeringsubsidies OCW	0		0		0	
			22.260.799		22.144.428		23.841.436
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies						
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	0		0		14.025	
			0		0		14.025
3.5	Overige baten						
3.5.1	Deelnemersbijdragen	320.557		0		75.631	
3.5.2	Detachering personeel	110.216		100.000		134.800	
3.5.5	Ouderbijdragen	21.589		72.562		62.418	
3.5.6	Overige baten	773.888		480.670		933.549	
			1.226.250		653.232		1.206.398
4	Lasten						
4.1	Personeels lasten						
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	13.864.051		14.108.300		14.073.301	
4.1.1.2	Sociale lasten	1.738.225		1.690.000		1.578.844	
4.1.1.3	Pensioenpremies	2.210.380		2.230.000		2.247.767	
4.1.1	Lonen en salarissen		17.812.656		18.028.300		17.899.912
4.1.2.1	Dotatie personele voorziening	0		0		0	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	0		0		0	
4.1.2.3	Overige	1.691.551		1.277.762		1.793.492	
4.1.2	Overige personele lasten		1.691.551		1.277.762		1.793.492
4.1.3	Af: Uitkeringen		24.318		30.000		12.726
	Totaal		19.479.889		19.276.062		19.680.678
4.2	Afschrijvingen op immateriele en materiele vaste activa						
4.2.2	Materiele vaste activa	661.878		431.177		597.172	
	Totaal		661.878		431.177		597.172
4.3	Huisvestingslasten						
4.3.1	Huur	109.687		129.390		150.428	
4.3.3	Onderhoud	404.376		409.869		-128.559	
4.3.4	Energie en water	306.264		410.762		493.655	
4.3.5	Schoonmaakkosten	413.796		355.031		323.964	
4.3.6	Heffingen	18.602		29.087		18.197	
4.3.7	Overige	75.439		0		0	
4.3.7	Overige bijdrage nieuw- en verbouw	549.419		450.000		1.205.143	
	Totaal		1.877.583		1.784.139		2.062.828
4.4	Overige instellingslasten						
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	839.538		719.376		798.649	
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	121.629		352.881		425.915	
4.4.3	Heffingen en rechten	31.933		36.114		35.096	
4.4.4	Overige	1.399.291		817.911		633.531	
			2.392.391		1.926.282		1.893.191

JAARREKENING 2014

A.1.7. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN (vervolg)

	2014	Begroting 2014	2013
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Rentebaten	218.655	175.000	399.475
5.5 rentelasten	8.135	5.000	2.289
	210.520	170.000	397.186

Accountantsshonoraria

Onder de overige bedrijfskosten is onder controle- en advieskosten voor een bedrag van € 21.738 aan accountantskosten ten behoeve van Ernst & Young Accountants LLP.

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze organisatie behoort zijn als volgt:

	2014	2013	
	€	€	
Controle van de jaarrekening EY	21.738	17.545	Verplichting controle boekjaar 2014
Controle van de jaarrekening Comeet	0	2.125	
Andere controlewerkzaamheden	1.512	0	
Fiscale advisering	11.978	9.316	
	35.228	28.986	

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

Bestuurders	Functie	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Beloning	Belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning op termijn	Uitkering einde dienstverband
J. Vogel	Voorzitter College van Bestuur	1-9-2011		1,0	114.708	0	19.729	0
K. Hoogeveen	Lid College van Bestuur	1-9-2011		1,0	108.030	0	17.638	0

Toeziethouders	Functie	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband		Beloning	Belastbare onkosten-vergoeding	Voorziening beloning op termijn	Uitkering einde dienstverband
S.E. Hoekstein	Voorzitter	1-9-2011			2.348	0	0	0
J.M. Amperse	Lid	1-7-2013			1.879	0	0	0
W.J. Brons	Lid	1-9-2011	30-6-2014		600	0	0	0
C.J. van Buiten	Lid	1-7-2013			1.879	0	0	0
J.G. Christiaanse	Lid	1-9-2011			1.879	0	0	0
P.S. Fortuin	Lid	1-7-2013			1.879	0	0	0
M.J. Lohmann	Vice voorzitter	1-1-2012			1.800	0	0	0
D.J. van der Zee	Lid	1-9-2014			939	0	0	0

VOORSTEL BESTEMMING VAN HET EXPLOITATIESALDO

Vooruitlopend op de definitieve vaststelling van de jaarrekening door het College van Bestuur, na goedkeuring door de Raad van Toezicht, wordt het resultaat over het boekjaar 2014 als volgt bestemd:

	€
Algemene reserve	46.117
Bestemmingsreserve IEC	-48.581
Boekenfonds	-51.920
Bestemmingsreserve personeel	0
Bestemmingsreserve optimalisatie huisvesting	-624.857
Bestemmingsreserve onderwijskundige projecten	-34.931
	-714.172

De statuten van de stichting bevatten geen specifieke bepaling over de bestemming van het exploitatiesaldo. Omtrent de goedkeuring en vaststelling van de jaarrekening staat in artikel 14 lid 5 van de statuten het volgende vermeld:

Het bestuur stelt de jaarrekening op en legt deze ter goedkeuring aan de raad van toezicht voor. Goedkeuring van de jaarrekening strekt tot decharge van het bestuur voor alle in de jaarrekening vermelde handelingen. Na verkregen goedkeuring stelt het bestuur de jaarrekening vast.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Het College van Bestuur heeft besloten om in 2015 zonnepanelen te laten plaatsen op de gebouwen van de locatie Raai (296 panelen) en van de locatie Splitting (340 panelen). De hiermee gemoeide investering bedraagt € 240.000. De terugverdientijd van deze investering, in het kader van de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE), is elf jaar.

CONTROLEVERKLARING

E Model E

E Opgave van verbonden partijen								
Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen	Resultaat	Art 2:403 BW	Deelname %	Consolidatie
OSG Singelland	Stichting	Drachten	overige	onbekend	onbekend	nee	nvt	nee

G Model G

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule					
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond? ja/nee
	Kenmerk	Datum			
Prestatie Subsidie 2015 schoolverlaters	650077-1	16 oktober 2014	€ 35.000	€ 35.000	ja/nee